

PG 5021

.5

.C33

1832

51.

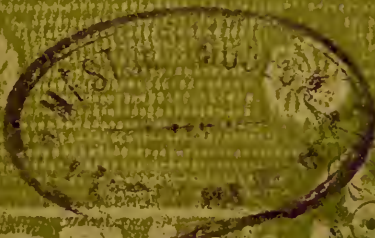
105-201

CCCW.

OD

W. FRANTY A. S. TOMICKA.

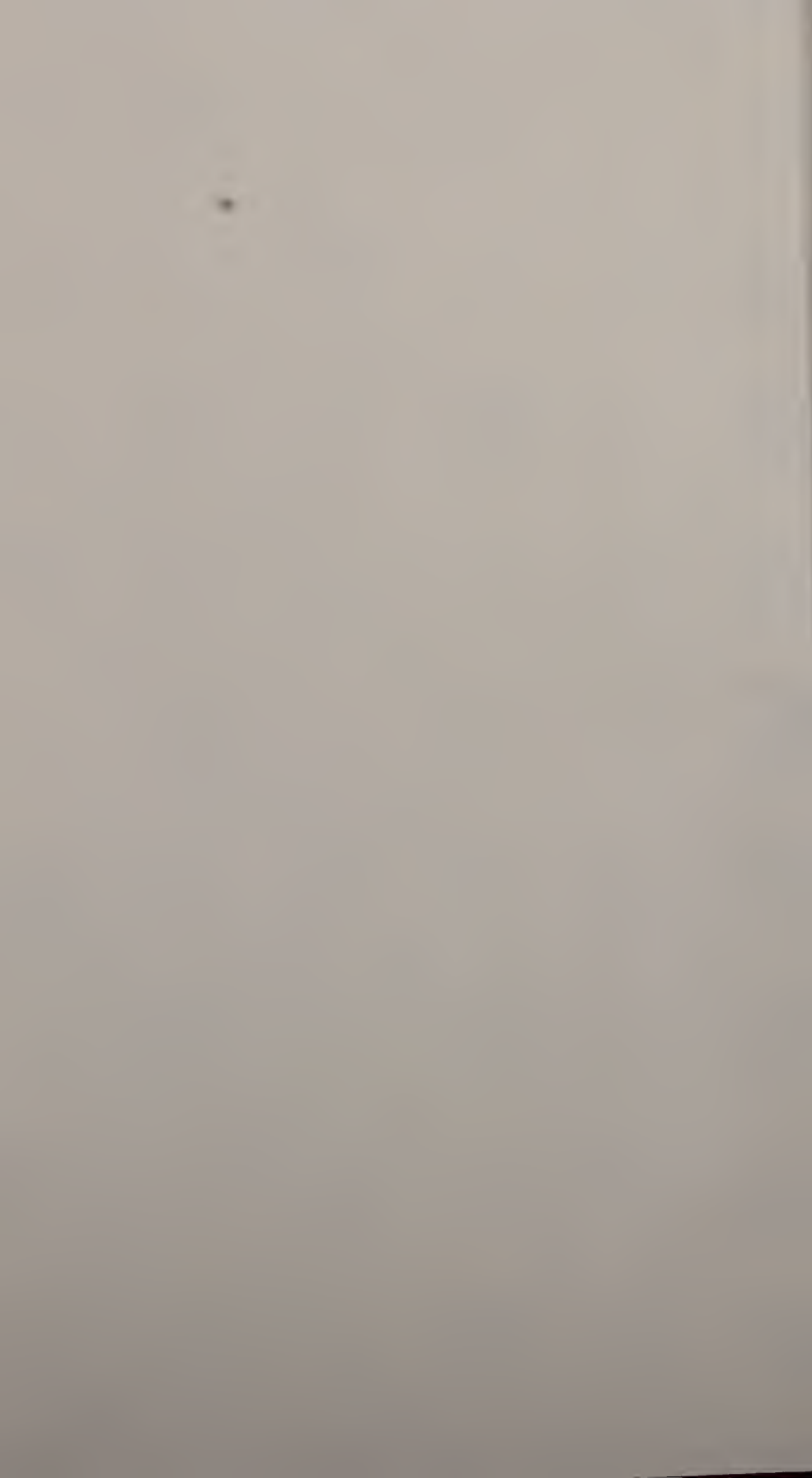
51.

10749

Joe. Mrňák reys. a rad.

Libám tebe swatá moje vlasti!

Č E C H.

Zábavní a poučující spis.

W y d á n

o d

W. Franty a S. Tomjčka.

(S obrázkem.)

U Praxe a w Bradei Králowé.

Přímem a nákladem Jana S. Pospíšila, činného auda
českého národního museum.

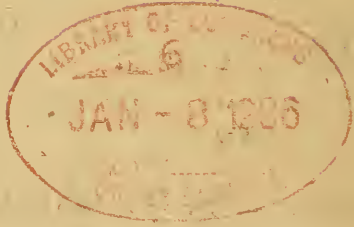
1 8 3 2.

PG 5021

5

C33

1832

86-16865'

EP 34

7-14-86

Thomas Harrach.

(Roku 1147.)

Na horách se geště nerdj den,
Po wšj zemi pokog wládne tichý;
Miladu gen strašný mořj sen,
Z prsau smutné wycházegj zdychy.
Prchagj wšak rychle od nj snowé,
Neb guž hory zlatj čerwánkowé.

A guž spěchá w kwětné lučiny,
Sotwa že gest procitnula ze sna.
Před nj skláněgj se kwětiny,
Kráčjť ona, bohyně co Wesna.
Wegde w hág, kde Toma na nj čeká,
Zahlédnauc geg, chvěge se a leká.

„Budiž zdráwa, moge Milado!“

Promluwj k nj garý ginoch, Toma.

„Ač se laučj srdce nerado,

S nectj přece nechci býti doma.

S Wladislawem táhnu w zemi swatau,
Křesťanowi neznabohem wzatau.“

„Nechod', nechod', Tomo slawený!

Děsili mě trapnj snowé w noci:

W stežeň dubec český strogený,

Před bauře by plawce chránil mocj;

Diwoká wšak bauře zabauřila,

Český dubeo w třjšky roztrjštila.

Nechod', nechod', Tomo milený!

Tjnto sněnjm welmi hrozno ge mi;

Český leb sem krwj zbarwený

Widěla tam w palestínské zemi.

Nechod', Tomo, a slyš hlasu mého,

A nespěchey do zkaženj swého.“

„Sny gen, Milado, tě děsily,
 Gež zlj būžkové tí wluzowali;
 Dobřj činové gim nemili,
 Chtj, by lidé odstrašit se dali.
 Nechtěg, Milado, snūm wěřit lichým,
 Nás gen klamem podwáděgj tichým.“

„Hoře, hoře, kam se poděgu,
 Ach, ach! kdy gá žele swého zbudu?
 Kamo ubohá gá pospěgu,
 Ach, gá darmo na tě čekat budu.
 Rychlým krokem spěcháš w cizé krage,
 Ó, mně darmo kwěstí budau máge.“

„Bohowé-li mohau přispěti,
 Swoley, drahá Milado, ge s nebe;
 Dal sem čestné slowo knjžeti,
 Nechciť u něg zhanobiti sebe.
 To wšak geště s mými slowy pogjm,
 Že gá w lásce wěčně wěren stogjm.“

Ai, gak weselé twé pohledý,
 Odkad libé úsměchy se wzaly?“ —
 „Wěčně wěrná!“ „Ano, w posledy
 Oba sme si rowné sliby dali.“ —
 Wládyka hned na kůň rychlý wletěw,
 Zmizel — guž ho skreywá hustá wětew. —

České, statné wogska spěchagj,
 Napřed wůdce Jenrich, w kruté seče;
 Bogowné si pjsně zpjwagj:
 „Wjtězstwj nám dagj ostré meče.“
 Chrabrost nese w sobě wogsko, spěge
 Do těch kragů, kde se palma chwěge.

Miladě gen swjrá nǎdra bol,
 Co gj milé, hrůzu gen gj twořj;
 Přejšery se gewj kol a kol,
 Gedowý čerw různé ljce mořj.
 Ona genom Toma myslj swého,
 Toma gen, a nebezpečj geho.

Šerá tma se wúkol rozložj;
 Sutky dwanákrát se přesypaly;
 Milada se pohne we loži,
 Wstane rychle, a se z hradu vzdálj.
 Nenj Milada to, gest to český
 Rytjř, chrabrá sjla, w očjch blesky.

Gede tryskem w strašné temnotě,
 Bludičky gj w cestu skáčaj skokem;
 Gede přece w noci slepotě,
 Gede za miláčkem smělým krokem.
 Wjru magje ona k lásky moci,
 Nehrozj se tmawoplne noci.

Lásky hodný rytjř chwátawě
 Gede přes zesnulé wjsky, lesy.
 Přigjždj on k družné Morawě,
 Z gehu očj gemné zářj plesy:
 Neb guž rdj se krkonoské hory,
 Rannj zář se lege skrze bory.

Eihle, na gegj gak přjlbici
 Bjlý kokoš s rannjm wětrem hrage.
 Twardý krunýř sepial djwčici
 Mnohocitné ňádra w těsné krage,
 Ona rychle gedě, chutě spěge
 Do těch kragů, kde se palma chwěge.

Slunce na nebeské hladině
 Skwěge se a zhljžj w čisté wodě;
 Po pokogné morské planině
 Klidně plynau k cjli spěšné lodě.
 Ony brzo zastawj se w běhu,
 Kotwy wrygau do slawného břehu.

Sotwa že se luna docelj,
 Táhnau wogska proti wrahu s plesy;
 Palmau skrášlegj si nácelj,
 Gest to, gakby walily se lesy.
 W hustých řadách táhnau proti wrahu,
 Zagjmagje nepřehlednau drahu.

Čechy wede Jenrich po předu,
Za njm táhnau geho statné pluky.

Wládce Konrád táhne k posledu,
Za njm geho mnohočetné hluky.

S Jenrichem gde Harrach, boge chtiwý,
S nimi vládykové, bogem žiwj.

Nastanau tu krutj bogowé;
Luk se napne, ostrá střela fičj;
Štjty řinčj; giskřj mečowé—
Wřelá krew z ran smertných tokem sičj.
Ten tu s tesákem si směle kráčj,
Onen kyg swúg w krwi wrahú smáčj.

Počne zúřit pûtka ljtěgi,
Hněwy klokotagj gako w warách;
Ai, tu za wrahem se hbitěgi
Druhých žene statný rytjř Harrach.
Smertná každá, kterau ránu zadá,
Newidj však, že w smert sám už padá.

Wiz, gak giskry z mečů sršegj,
 Wrazi se, co wichrem kmeny kácj.

Wiz, gak kolem se naň řjtěgj,
 Gakby rozljcenj, diwj draci.
 Nelze rytjřowi wrahy zmoci,
 On guž widj přjchoz wěčné noci.

Darmo audy, um swůg namahá —
 Geště gedna rána — wrah se skolj.
 Guž wšak diwý pohan napřahá
 Rámě, které rozkolj ho w poli.
 Neznámý wšak rytjř se tu skytne,
 A smert we swau silnau ocel chytne.

Rozežene diwé pohany
 Garobugnau silau na wše strany ;
 Wjtěz gesti slawně wjtaný,
 Wljdně zwe geg Harrach we swé stany.
 Neznámý wšak rytjř gako w mraku,
 Rychle zmizel z Harrachowých zraků.

Sotwa že se hwězdy zarděly,
 Sotwa slunce z rannjch wyšlo mraků,
 Ostré střely znowa fičely,
 Smert sau fičely až do saumraku.
 Křesťané wšak slawně zwjtzěli,
 Oni palmau sebe owěncili.

Nenj wšak tu nikde widěti,
 Reka Tomy, statna bogownjka.
 Žiwě horle, upad w zagetj,
 Upad do paut swého ukrutnjka.
 Kamenné ho obegmuly stěny,
 Smutné tamo wyrážj on steuy.

Mluwj k sobě w temnu zawřeny :
 „Tjmtó sněnjm welmi hrozno ge mi ;
 Český leb sem krwj zbarwený
 Widěla tam w palestinské zemi.
 Neuzřjm, ach ! wěstkyně wjc krásné,
 Brzo pozemské mi swětlo zhasne.“

Třikráte guž luna zářila
 Na východnj věčně kwětné krage ;
 Kdy však po čtwerté se blížila
 Ogasniti ony krásné ráge :
 Kljče u žaláře zařinčely,
 Dwěře na rychlo se otewřely.

W žalář wstauj krásná Turkyně,
 Ku Harrachu dj, gdauc w wážném kroku :
 „Geště, rytjři, w té hodině,
 Poslechněšli mého genom roku,
 W radost obrátjm gá twoge muky :
 Wydey kunjže s wogskem w naše ruky.“

„Potworné ty hádě gedowé!
 Strašliwá ty sani, zhaubná zmige!
 Zdagj se twé usta medowé,
 A přec gazyk zkázy slowa plyge.
 I guž zanech žalář w tuto dobu,
 Aneb pozney w pautách mogli zlobu. —

Swatá vlasti, tebe zraditi!

Rozkoši má, nebeská ty slasti!

Tebe, máti drahá, zkaziti,

(Odpusť, odpusť; swatá moge vlasti!)

Zkaziti skrz onu lidskau mdlobu,

Pro delšj gen žiwobyťj dobu!!

Neznám twora w tworstwu krutšjho

Toho, který zradj swoge vlasti;

Ne nj twora w tworstwu horšjho,

Neb geg widjm swatost nebi krásti.

Pryč, pryč! nechci na tobě swých pásti

Očj, Čech sem, wěren wládci, vlasti!“

„Poslyš reku, gá tě milugu,

Zanech vlast, pogď se mnau w naše krage;

Bohatstwjm tě welkým zdarugu,

Budeš šťastným, hognost we všem mage.

Pospěš, miláčku můg, w ony krage;

Tamo, owoce kde wzácné zrage.“

„Ó, wy české, milé kraginy,
 Wysoké wy hory, praudné řeky,
 Ó, wy rozmilé mně háginy,
 Hrady, genžto přečkaly ste wěky:
 Wás mám nešťastný ted' opustiti,
 S cizjm kragem sebe zasnaubiti?

Slyš, gak hory semnau mluwěgj
 O dáwno guž uplynulém čase,
 A gak háge ke mně šuměgj
 Sláwu otců w gednozwučném hlase!
 A gak řeky hučj, wlny walj,
 Gak se krwj dáwných wrahů kalj!

A wy češtj, milj zwukowé,
 Nebeský genž tworjte rág we mně!
 W city plynau wámi citowé,
 Wámi mluwj duch mých otců ke mně.
 Wždy, i kdy se hlawa sklonj k meči,
 Tu smert pronesu gá českau řečj.“

„Černoraucha na zem spadla noc;
Poslyš, milý reku, hlasu mého :

Tagemná mě k tobě táhne moc,
Prchnu s tebou do krage tam twého.

Rychle, dokad stává geště noci,
Láska k tobě weliké gest moči.“

„Milado, ó moge Milado!

Hoře, kdy ty žele swého zbudeš!

Laučj se, ach, srdce nerado —

Ty guž darmo na mě čekat budeš;

To však geště s těmi slowy pogjm,

Že i w smerti tobě wěren stogjm.“

„Osud ge ti welmi přjzniwý;

Nazpět beru wýrok tebou daný;

Wydám na tě nález nekřiwý:

Gdi, a pospěš w oslawené stany.

Ty si mužem, gakých málo w swětě,

Tobě bude sláwa w plném kwětě.“

Audy sau guž okow zproštěny,
 Zproštěno ge tělo krutých sworů;
 Harrach podiwem sa zmatený,
 Ohlédá se po čárowném tworu.
 Chce on w oči patřit djwce cizj,
 Swětlo zhaslo — všechny diwy zmizj.

Dřjwe než se slunce zasmálo
 Na ty palmau okrášlené strany,
 České wogsko welmi plesalo,
 Neb gest přigel rytjř Harrach w stany.
 Nowé počnau boge; pohan ljtý
 Křesťanami na hlawu ge zbitý.

W země wegde mjr; on krásněgi
 Znowa zkwěte po celé té části.
 Wogska wjtěžná se wracegj,
 Pospjchagj w daleké swé vlasti.
 Wšecko nad přjchodem gegich plesá,
 Statným wjtěžům vše w náruč klesá.

Gede Harrach ke své kragině,

Na rytjře mysle neznámého ;

A kdy blížj se k své dědině,

Widj rytjře blíž hradu svého.

„Wjtey! wjtey!“ zwolá walným hlasem,

Naplňen sa podiwem a žasem.

A guž zdwihá zhledj rytjři —

„Milada!“ vykřikne, a se chvěge.

A kdy znova oči namjřj —

Krásná Turkyně se na něj směge.

„Milado! ty krásná duše moge!

Wěčně má! mé srdce wěčně twoge!“

Hodna-li sem tebe, šťastliwý

Mládče, tuž má ruka w této době;

Osud byl mi genom přjzniwý,

Že sem wytrhla tě wrahů zlobě.

Ty si mužem, gakých málo w swětě,

Harrachu buď sláwa w plném kwětě!

S l a w o m j r T o m j ě c k .

Č e ch.

Letj sokol ku Libici bjlé,
 Zwěstuge on milau tamo zpráwu:
 „Se pluky Čech táhne w naše krage,
 Ze Srb táhne, gha nás zbawit ciza.“
 Radost wegde w tesknau zemi Charwat;
 Sberauc sjlu po swém kragi wúkol,
 Spěšj tam, kde wlna Wltawina
 S wlnau Labskau počne howořiti.
 Letj sokol ke Slowenům statným,
 Zwěstuge on přemilau gim zpráwu:
 „Se pluky Čech táhne w naše krage,
 Ze Srb táhne gha nás zbawit ciza.“
 I tu radost wegde we Sloweny,
 Sberau wogsko po Wltawě gižné,
 A spēchagj ke Chlomjnu pewnu.
 Letj sokol we Lučanůw krage,
 Kde swé Ohra walj spēšné wlny.
 Zaletj až ku Bilině řece,
 Wolá všechněch ke Chlomjnu pewnu,
 Kde Čech všechny sjly w gednu pogj.

Běžj wrazi od Šumawy husté,
 Běžj od Šumawy stádem wlků,
 Kořist wětřjc běžj ke Chlomyju.
 Proti njm Slowanů táhne chrabrost,
 Táhne w hustých řadách Slawů mocnost.
 I zwolalo wogsko hlasem k nebi:
 „Tito zde nám audy naše mořj,
 Tito zde se krwj našj págj,
 A wyhánj duše z našich utrob.
 Do wrahů wsekeyme hněwy swoge,
 Do wrahů wbodeyme hněwy kruté,
 Hněw náš ať pohubj wrahy naše.“

Gasná obloha se zamračila;
 Strašně zabauřily hromy w mračnách;
 Hučj přjwal ze hněwného nebe,
 Potoky on zedme, zedme řeky,
 Ony smrt guž na wše walj krutau.
 Zraky Slowanů se zamračily.
 Zahřmj bauře we utrobách gegich,
 Statná gegich prsa zedmau hněwy,
 Wrhagj smrt w řady di wých wrahů.
 Ustupugj wrazi; Slowané ge
 Ženau při osvětě bledé luny.
 Upěgj wrahowé žalným křikem,
 Smutným hukejm zahučegj lesy.
 S plesným hlasem Slowané ge ženau,
 Libým zwukem zazwučegj lesy.

„Wstapili sau Běsi w tyto krage,
 Napřed koni, stupeyte ge w zemi!“
 Zwolá Čech; i ržau guž koňowé strach
 Wrahům, genž ge žene všemi kragi.
 Po obloze táhne hromů bauře,
 Po zemi se žene diwá bauře,
 Ona w temnotě se nočnj žene,
 Země drnčj, dálné hory hučj.
 Utjkagj wrazi ku západu,
 Spásu hledagje w rychlém běhu.

Když noc blížila se ku západu,
 Přihнала se wogska k šumné Ohři.
 „Wlny hroby waše!“ zwolá wogsko,
 Zaplésage nad wjtězstwjm swogjm.
 Wjtr smete pjsek do wln řeky,
 Prudkým wiehrem Slowané guž whánj
 Diwé wrahy we diwokau řeku.
 Hučj řeka žalostiwým hlasem,
 Walje prudké, rozgařené wlny
 W dalekosti geště žalně hučj.
 Utichne však gako nočnj krage,
 Diwau bauři pohřbjc we swém lánu. —

„Mezj dokročily hněwy naše,
 Našj zbranj cizj pohubeni,
 Genž drželi bratry naše we ghu.“
 Hrdě promluwil to Čech, zjrage
 W nebe, gež zlatili čerwánkowé.

Pohledna on na vlast swogi, zwolal:
 „Patřjm do dalekých, krásných kragů,
 Patřjm w lesohusté šunné hory,
 Patřjm w praudy welebného Labe,
 A to všeco zowu Wlastj našj.

Ai druhowé mogi, háge šumj,
 Bohowé nám sestupugj do nich,
 Ochranu nesauce vlasti našj.
 Usmjwá se na obloze Weřna,
 Ona sestupuge do úwalů,
 Probuzugjc wánjm kwjtky ze sna.
 Slyšjm walných řek slawné prauděnj,
 Slyšjm, že se bohowé k nám blžj,
 A nám tyto krage zaswěcugj,
 Ljbám tebe swatá moge vlasti!
 Wlasti, giž nám dali wěčnj bozi!“
 Padli na zem četnj zástupowé,
 Ljbagjce zem, giž wlastj zwali.
 Wygde slunce, a oswjty zbory,
 Zbory, ljbagjej swatau zemi.

Wstana Čech, ke swogim gest promluwil:
 „Bohowé nám dali tyto země,
 Naše třeba gim se podobati.
 Co napsali sau naši otcowé,
 To gest w našich deskách prawodatných,
 A to gestiť, co se ljbj bohům.
 Widjm, že to psáno w vašem srdci,

Widjm, že to w vašem umu psáno,
 Co gest: řjdit se dlé wěčných bohů.
 Přišli sme my wyswobodit bratry,
 Bratry, kteřj žili we ghu cizém;
 Bratrská k nim tedy slowa mluwine,
 S nimi žjme weždy, gako s bratry.
 Zlj sau lidé, genž se nemilugj,
 Wše si záwiděgj, gako wrazi.
 Spolně tedy gako bratři měgmež
 Dary, co nám dali wěčni bozi.“

Přestal Čech, a hlasem we oblakách
 Zwolal národ na Čechowa slowa:
 „Bratři sauce, w gedno budem mjti
 Tyto krage, genžto wěčně kwětauc,
 Wlastj budau Českau wěčně slauti!“

S. Tomjček.

Původ a jméno Begů, Moravanů a Čechů.

Není národa na světě, jenž by měl začátek děgopisu svého na něčem jiném založený, nežli na pověstech takových, v nichžto pravdu od smyšlenek rozeznati, skoro jesti nemožno. Poněwadž ale nižádná pověst taková nikdy není pravdy zcela prázná, tudy každý, i méně i více vzdělaný člověk, rád se doptává po původu národa svého tak daleko, pokud stopy, ať i dosti temné, toužebnosti jeho se ukazou.

My že Čechové se gmenugeme, a s Moravany a hořejšimi Uhry, nejbližšími bratry našimi, ku kmenu slowanškému, ku kterémuž i Rusové, Poláci, Sijurové s jinými menšími pro národy se hlásají, gisté náležíme, to snad aspoň za našich dnů nižádnému vzdělanějšímu Europanu neznámo guž nebude. Kdy ale předkové naši Čechy se nazývati začali, toť dosud není lépe rozhodnuto, nežli otázka ta, odkud vlastně předkové naši do země nám zůstavené, se dostali. A zláště v gazyku našem sotwa povědjno, co se o věci této smyslí, ačkoli by kragané naši dosti rádi cosi takového četli. Hágkova kronka jest až dosud nezamilovanější knihou li-

du Českého, a tam hned na začátku se udává, že Čech a Lech bratři, asi se šesti sty lidu do země bogemské (bogohemské, tak se tenkrát česká země nazývala) z Charvatska t. g. přes Dunag přišli, a zponenáhla gi osadili. To samé píše Matěj Měchowski, spisowatel polský, asi 20 let před Hágem, odkud snad Hágek to wzal. Kdyby ale tito dva spisowatelé byli gen trochu řeči slowenské si wšimli, a české a polské nářečí s nářečmi poledních Slowanů srownali, by-ližby uznali, že se tu o giném Charwatsku mluwj. Než tu wezměme Dalemila, který o dvě stě let před těmito psal, a wyloženi Páně Kollárowo, na pomoc. (Wiz geho rozprawy o Gménách, Počátkách i Starožitnostech národu Slawského a geho kmenů. W Budjně, 1830, str. 298—299.) Píše pak Dalemil takto:

W Srbském jazyku jest zemje,
Jíž Charwáti jest jmje,*)

*) Srbští gazyl a charwátská země: prwnj gest genus, (gméno powšechnj) poslednj species (gméno zlástnj). Serblia magna (Srbsto weliké) obsahowalo Srbsto (oboge Lužice) a dolnj Česko; Charwáti byl kraj toho Srbsta při horách Krakonošských. (Wiz Dobnerowu mapu w Hag. Ann. tom. II.) Z tohoto Srbského Charwátska přěšel Čech do Rakownického kraje ke Kopci, genuž spolu i s okolim dal od swého národu gméno Erb, Srbští kraj, kterěz latinskij a němečtj spisowatelé psali Zrib, gačo Serbia Zribia u Kosmasa. Protož Beckowski toto okolí práwě gmenuge Fragina Zripská, w Poselky-

W té zemi bješe lech,*)
 Jemuž jinje bješe Čech.
 Ten mužobojstwa se dočini,
 Pro něž swú zemi prowini.
 Ten Čech jmjeješe bratrów šest,
 Pro něž jmjeješe moc i čest,
 A od nich mnoho čeledi,
 Již jedné noci osledi;

ni Kap. 3. str. 18. „Lech, knjže Kaučjmské, nemage žádného aumyslu w Kaučjmsku zůstati, protože se obáwal, aby ty kraginy, totiž Zrip sťá c Kaučjmská brzo se lidem tjm, z Chorwat posslým, nenaplňily, wyslal posly swé do kragin na wýchod slunce.“ Pozděgšji děgopisči perussili Srb, Zrib na Nrib, Nip, Zrit, Hrib. Cožby nebyli učinili, kdyby byli Dalemitowi dobře rozuměli, mluwjicjmu:

A že z té hory na zemi zrjechú,
 Proto té hoře Zrib vzděchú.

To geřt: Ale že Srb, Čech a ostatnj geho spolu = Srbobowé na tu zemi patřili se zaljbenjm, proto gi též swé gméno Srb dali: na znamenj, že gi chtěgj zauhati, a osadau Srbškau učiniti, Zrib tedy půwodně značilo oěolj, krag, statek Srbů, w gehož prostředku se wrch nalezal: w pozděgšjích čassjch zůstalo gméno Srb gen při wrchu, německy Georgenberg nazwaném; a wšak i dvě wesnice téhož gména až do dneška se w rakownickém kragi zachowaly, totiž Srb a Srbec, u Šhallera str. 173 a 167.

*) Seč i starosta znamená tolik co šmet, vládkyša, lopota. Wšěcka gména hodnořti, důstognořti w rozličných stupnjch.

I wybra sje se všemi ze zemje,
 Jíž Charwáti jest jmje.“

A niže opět dj:

A že jich starostě Čech dějechú,
 Proň zemi Čechy vzděchú.

Přissel pak, gač staršsi gestě spis klade (Libuffin saub) přes tři řeky. Co to asi za tři řeky se myslj, nesnadno určití; negsauli ale pauze smyslleny, tuť podlé páně Kollárowa wyloženj patrnó, že gsau to řeky české, do Labe wtékagjci, a mezi nimi i Labe samo. Přissel-li ale Čech, hledage si obydlj přihodněgšsi, ze zlástnjho puženj, nebo snad od staršsich této země obywatelů pozwán, aby gim od giných utisřkowaným, w nesnázech gegich pomohl: toť se nám zdá býti otázkau nemálo důležitau. Protož se dějwe podjwati musjme, co bylo za národ w zemi nassj, když Čech, po němž sme gméno zdělili, tač znamenitým se stal, že w dwanáctém stoletj Polané i Rusové o něm si wšselico powj dali, gačo o něgakém búžkowi. (Wiz Kollár. Rozprawy str. 297.)

Rozmaš, neystaršsi domácj děgopisec, (psal latinský na začátku 12. stoletj) prawj, že od potopy swěta nikdo před Čechy w zemi nassj nebydlel. Kdybychom se směli domnjwati, že gménem Bohemi (tač gmenuge Čechy, nebo aspoň prwnj obywatelý země nassj) tolik chce říci, gačo kdybychom my řekli Bogi, tuť bychom mu rádi přisřwědčili, an gméno Bogů gest neyprwněgšsi, njmž nám spisowatele řjmsšj obywatelý země této oznámili. Žeby ale Čech, při-

gda okolo léta šestistého do země této, libj práznau gi byl nassel, toť owšem tať nehistoricky, gakože sem ob Dunage přišel. Rozmas wezma latinské od Bogů pocházegjci gméno, (protože latinsky psal) přenesl ge na Čechy, a tať Bohemy (totiž Čechy) s Bogi nebo Bogemi smjchal. Než odpustíme mu tuto chybu, an prawdě nepodobno není, že gen Slowany se Slowany smjchal, neboť se zdá, že nám budoucnost ukáže, co minulost před námi gestě dosud schováwa, totiž že Bogové gako po nich znamenitj Marcomané z národu Swewů čili Swawů possli, a tento že gen trochu pokážené gméno Slawů*) má, a následowně, že Bogové,

*) Mjsto Svevia tať Swavia (Swawia) se čte, a nepochybně lépe, a tudy i Swawi na místě Swewi. U hle práwě tam, kam Tacit a Strabo Sveyy (Swawy) klade, tam nynj (snad ob starodáwna) byblegj Slowané, kteřj wyslowugau Swawi na místě Slawi. Gauť to totiž Erbowé w Lužici, kteřj každe hrubé k co w wyslowugau; k. p. swowo, swoděh, miwošč a t. d. na místě slowo, loděh (laděh), milošč (milost) a t. d. u Čechů snad gediné, a to gestě cizj Bávra na místě Laura, Laurenc se udrželo; tedy Swewi, Swawi, Slawi. Co se pať dotýče Marcomanů a Maroboda, přede wšim powjme, že prwnj dvě syllaby obau slow, totiž Marco i Maro stegně čteme, považugjce w prwnjm známku c gen za sesilněnj a ne za hlas k, tedy asi gako Marromani; Marromani pať gest pokážené Marowani čili Marované, a toto odvedené od řočene Mart. g.

Marcomané čili Marované a Čechové sau počolenj téhož kmene, t. g. swawského čili lawského nebo slowanského. Dawid Popp, Kanovník ingolstadtský, gednaje o mohylách

buš mar, ob něhož mařiti, mořiti, mřiti, nebo mjar, mjr t. g. počlid, tichost, počog, (srownen Bogmar=Bogmjr, Dtomar=Dtomjr, Tessimar=Těšimjr); geden teby se gmenowal Mar, a druzj po něm (snad gemu kcti) též Marové; mjsto pař, kde se zdržowali, čili země, Marowa země, nebo z krátka Marowa, a každy potom tam se zdržujcjr Marowan se gmenowal. Bůdce pař gegich beze wšseho zláštnjho gména zwán gest wod, teby Marů=wod čili Marowod (Marobod, Marobodus), gačo sjdlo gegich hlawnj Marů=bud=Marobud t. g. byt nebo bydlo, obydlj, které ale vlastnjm gménem Suběn (Bubienum) slawlo. D gménu Bogů snad ani třeba nenj zminauti, an každemu Slowanu známo, co bog nebo wog znamená. Wojohemum pař, což si Němci špatně newyložili, Bojenheim, gest po slowansku Bogů země. W tom nás potwrzuge i Strabonowo Bujasmon, ač to u něho mjsto a ne země znamenati má; ale Strabo gména toho chybně použil, gačo chybně mjsto to do polednjch Hercinských lesů, w nichž Dunag a Regn počáteř swůg magj, umjstil. Dstatně se wjce prawdě podobá, že galličtj Bogové od nassich, a ne nassi od galličkých sau počli, a že se půwodně gménem tjm nic giného neznamenalo, nežli bogowný lid národu swawského, až konečně částj té, která neydále ku západu se dostala, gméno takové co vlastnj ostalo.

čili náhrobkách u Amberku nalezených,*) a od Swewu, gať se domníwá pozůstavených, prawj, že Bogi i Swewi od východnj strany do Germanie se dostali, a že s welikým národem slowanským stegného sau půwodu, že gazyk Swewům vlastnj, ku stegnému kmenu náležel, který u giných wětwi slowanského národu, totiž wětwe ruské, polské, české, dalrnatské čili iljurské, srbské, lužické a giných podobných se zachowal, a gménem slowanského gazyka se obsahuge. K tomu twrzení prey ho wedla mimo giné, gistá podobnost Bogů se Swewy dle wypodobněnj římských spisowatelů Livia a Tacita. Gať dalece toho dokázati se dá, teprw swým časem ať se rozhodne; myslim ale, že dokud se historicky nedokáže, že Swewi, Marcomané a Bogi Slowané negsau, dotud snadné gmén gegich we Slowensku wyloženi weliké platnosti mjti bude. Gá aspoň nepochybugu, že dřjwe guž, nežli Řimanů řeč znikla,**) Slowané w Italii a dál na západ w pole-

*) Abhandlung über einige alte Grabhügel, welche bei Amberg entdeckt wurden. Ingolstadt 1821. Biz Krok I. 4. 1823 str. 150—151.

**) Srownagjee řeč latinskau je slowanskau, nacházjme, že latina slowanský má základ. Malým přjkladem buďž toto: sipo-sypu, sipas-sypáš, sipat-sypat, sipamus-sypáme, sipatis-sypáte, sipant-sypagút; sipasset-sypášeť (wiz zastaralé formy), sipastis-sypaste, sipabam-sypawám, sypahas-sypawáš, sipabat-sypawát, sipabamus-sypawáme, sipabatis-sypawáte, sipabant-sypawagút a g. m.

dnj Europě bydleli, a mám za to, že gafo gedna wětew Slowanů od Černého moře po Dunagi guž za nepamětných časů až na prameny řeky této se byla rozšířila, a až za Dunag na polednj stranu rozsáhla, ač krom Windelsků těžko udati, pod gakhmi gmény: tať zase druhá po Dněpru a Dněstru na sewer a k sewerozápadu se rozmáhala, až konečně pobe gménem Swewů a Wendů (Winidů, Wendilů) a dále Sarmatů od Řeků a Římanů zaznamenány byly. Němci si owšsem guž dáwno wětšj počet pronárodů těchto přiswogili, an nikoho nebylo, kdoby se byl o swé zastál. Saut i Pomorané Němci, gať tomu Němci ťřkaji, a kdož newj, že gessťe ne tať welmi tomu dáwno, co slowanškým gazykem westřz howořili, ano djlem gessťe howořegj? — A což? wždyť i my sme Němci, an Čechie ku Germanii, kde Němci samé Německo miji chtěgi, wždycky se počítá! Hrozné hegno německých pisalů snadno překřičj každého, kdo Slowanů a zlá-

Mámeť i složená slowa, která latinjci za pawhá powažowali, gafo: *vestigium-wenstěh*, odkud *investigowanystjhu* (*nawystjhn*); *post-pozd* (*pozdě, po-sě-dě*); *ast-ažet* a mnohá giná, kamž i snad náležegj; *sipabosypať=bu* (*budu*), *sipawissem-sypal-bysem* a na sta giných. Naopať se to twrditi nedá, an se pawhé slowo na dvě nebo wjc nerozwádj, ale ze dwau nebo z wjce slow gedno se často skládá; genom Němci uměgj dělati *Widschur* z *wlčury*, t. g. z *wlčjho kožichu*. Byli tedy Slowané w Italii, a dál na západ od pradáwna, což i gména mnohých prastarých tamto mjsť, o gichž-půwodu se newj, dosti dokazugau; k. p. *Ravena* (*Rowina*), *Tergeste* (*Tržiště*), *Brigantium* (*Břežanec*, u Němců *Bregenz*) a g. m.

štĕ Čechoslowanů se ugme. Než nadĕgeme se, že i nassinci, nastaupjce stopy p. p. Šafářjka, Kollára a Palackého, pravdu historickau nagdau, a giným gi ukážau, a nedopustĕgi, aby cizj pisáci to, co předkové gegich zbranj wzjti nemohli, nestydatým pérem gessĕ odgjmali.

Zdá se tĕdy, že Marované sau tíž Bogové gen. pode změněným gménem, a že gméno Bogů ztrácti se počalo, když pod Marowodem wssichni se spogili, aby nepřátelům swým, západním i poledním, tjm snáze odolati mohli; a tu brzo gméno Marowanů, které snad guž dřjwe někteřj zadnějšj Slowané (w Moravě?) měli, wsseobecnĕ sobĕ zaljbili. Gessĕ potom dlaho, gať Tacitus prawj, po Marowodowi potomci z geho redu nad Marowany panowali; škoda, že nám aspoň gména gegich níkdo nezaznamenal! —

Pozděgi pať se moc a sjla Marowanů rozpadala, an často giné a giné panownjky nabádánjím Řjmanů sj bráwali. Tak guž Marowod, Řjmany osočen, se stolce čili trůnu gest swržen, a pryč ze země odebrati se musel. Tu pať život swůg u Řjmanů newĕda, že u nepřátel žige, ě osmnácti letům, gať Pelcel prawj, tráwil w Raweně, koge se tau nadĕgj, že mu zase ě panowánj pomohau. Ale Řjmané tomu welmi rádi byli, že silné Marowany o tak zkusilého muže, gehož se nemálo báli, připravili, gať se potom častĕgi ukázalo. Než ale gessĕ dlaho po smrti Marowodowĕ Marované se Řjmany wálčili. Uši půl třĕtjho sta let po Marowodowi, a práwĕ tolik po narozenj Pánĕ, přirazili Marované až

do vlastné země, a Římany w takový strach uvedli, že tito o celau říšši guž se báli; že ale nassinci tito krásau a přegemněstj italskau (wlastkau) zawesti se dali, a neočekáwaně od Římanů přepadnuti byli, tuž neywětšj počet lidu swého ztratili, a gen málo do Bogemška se gich nawrátilo. Že tym welice zeslábli, tož wěc patrná, nicméně wssak gestě nepřestali proti Římanům bogowná taženj činiti. Když pak ale od cjsarů Kára a Diokleciana wjcekráte poraženi byli, tu prý se zticha chowali. Od toho času (277) newj se nic o nich, až konečně okolo léta pětistého Gotové a Lombardové tuze se na ně tlačili, a gim welice sškodili, kde snad, Čecha slawného si powolawše, znova proti nepřátelům swým wsseobecně se spogili. Uspoň tento rek náš w ten čas sláwu swau w Čechách ukázal, po němž potom negen na druhé Slowany w Bogemšské zemi, ale i na zemi samu gméno přěšlo. Wychodněgšj pak strana gméno Marowanů w Morawany obrátila.

W. Fronta.

L e o k a d i a,

čili

Děť nepředloženého manželství:

(Z Bulgarina.)

R vyslaužilému uherškému plukovníku Valentimu přišli hosté do záměstského sídla jeho. Po obědě přihnul se náramný déšť, a přivětivý Valenti přemlauval nawstjwitelý swé, by přenocowali u něho w domě. Hospodyňka starala se o wečeři; zletilé žensstiny kolem si sedly, wyprawowaly si městské powěsti a robinné powjdky; staří se přeli o politiku a chwálili dle zvyku minulé časy; mladj lidé a djwky wyraželi se hrami. Plukovník Valenti seděl blíž kamen za šachmatnau deskau se starým presidentem Bulmersem, genž hbitěgi pohybowal stogiejm před sebau kofjkem s tokašým wjnem, nežli kamenami. Nagednau byl llyssán šramot wozu a prášánj biče. Celá společnost ožiwla gednjm duchem — zwědawostj. Plukovník pozdwihl hlavu, a geho ruka, pohnuwši kamenem, ostala státi. President použil toho okamženj, napil se wjna a obrátil hlavu ku dweřjm; o něž oči wšech přj-

tomných opřené byly. Konečně ostruby a šavle zacinkaly w sjeni, dveře se otevřely, a statný husarský oficír wstoupil do pokoje; tu ostal státi, ohlížel se wůkol, a wrhnul se w obge-
 tj plukownjka Walentiho. „Milý ugče!“ — „Drahý synow-
 če!“ — To bylo slyšeti w prwnj minutu radostného shledání
 se, a obgasnilo zahádku. Manželka plukownjkowa i Amalia,
 sestra přisštěho oficíra pospichaly dělit obgejtj dráhého hosta,
 an zatjm ostatnj netrpělivě čekali na ukončení té bezmluvné
 scény, aby zwěděli o družjch a kraganech swogich, nacházegj-
 cich se u wogška.

Konečně sám plukownjk Walenti připomenul swému
 synowci, že negsau sami w pokoji, a ritmistr Ferdinand Wa-
 lenti pozdrawil osobně každého ze swých někdegšich známých,
 kteřj geg sotwa poznati mohli. Dewět let ztrávil při wog-
 šku, vzdálen od rodiny, a po Linevilsčém pokoji (w roku 1801)
 poprwé nawššiwil milau swogi wlast, slawné Uhry. W tom
 čase mnoho se proměnilo. Školnj geho towarwšši wzmužili,
 milowná děwčata staly sau se krásnými pannami, a krásné
 panny wážnými ženami, chlapi ginochy, wadnaucj krásy sta-
 řinami, a štařj byli sau shrbeněgšj. Wogna a trubdy takéž
 proměnily Ferdinanda. Wyššeltě ze wlasti dewatenáčiletj gi-
 noch, a wrátil se mužným bogownjkem. Černé wausy šširoko
 se rozšjraly po smědém geho lici, krásná gizwa ššla přes čelo
 a prawau twáři, lewá ruka wisela na powážku. Řádowé
 Marie Teresie i swatého Leopolda nedbale upewněné w zlaté
 ššňůrky u geho kabátu, dokazowali, že rány se sláwau sau spo-

geny. Čas do večere rychle prošel w zdáemných rozmluvách, a když večere přišla, wšickni hosté s radostí wedli sa u Ferdinanda za stůl, i sám starý a hrdý president postoupil mu místa swého. Šťastný bogowník, jenž po wogenských trudech obdechnauti může w kole rodných a přátelů mladošti.

Když bratrská číse s hustým tokašským wjnem kolowala, prawil plukowník Walenti Ferdinandowi: „Známe sice z nowin znamenité činy twé, přece by mně wšak přijemné bylo, abych od tebe zewrubnosti šlyšel těch udatenstwj, kterými si, milý synowče, udržel čest rodu Walentihó. Myslim, že wšickni moji dražj hosté rádi tebe poslechnau!“ „Prosime poznijene,“ prawil president: „já sem předzwojdal, že z tebe bude zlý husar, kdyš gestě w dětinstwj žil u mne w domě a znepokogowal wšech budinských školáků, newywjmage ani mých synů. Mluw, gať si to dělal s Francouzj?“

„Moge znamenité činy sa u dílo — příležitosti,“ odpowěděl Ferdinand. „Každý Uher udělal by to na mém místě. Šťěstj mi poslažilo.“

„Si hodný, Ferdinandě,“ promluwil plukowník. „Uhrowi toliko příležitosti třeba, by se wyznamenal.“ — „U čehož rozenému Rakussanu, aby se wyznamenal, wice třeba, nežli u gediné příležitosti?“ řekl president Bulmers, tobočj nachmaučiw. — „Gá mluwjm toliko o Uhřjch,“ prawil Ferdinand, usmjwage se. „Štatně opakugu toliko, co mluwěgj Francouzowé, nassi nepřátelé, Rusowé — nassi spogenci, a Blachowé — swědkowé nassich společných bogů.“ Ferdinand hla:

Kownje udeřil w boř, a my se wrhnuli do prostřed na běla. Jedno vystřelenj, druhé a — běla nasse, střelci zničeni, francauská kolonna w útěku, pole očistěno. Veliký Suwarow welel mně, abych se u něho ohlásil. Swýma rukama naběl na mne kříž sw. Leopolda, a prawił: „Mos ho čestně, bogug statně, a důvěř se w boha!“

„Ať žije ruský Hannibal, znamenitý Suwarow!“ zvolal plukownje Walenti, wstal a slawně wyprágnil kofjeř.

„Ať žije!“ zvolali wšickni hosté, a hlučné „vivat!“ rozlehlo se w pokogi. — „Wyprawug dále, rozmilý synowče! wyprawug!“ řekl plukownje, radostj sa bez sebe. „Krew mo-ge Kypj, gá mladnu při twém wyprawowánj.“ Ferdinand počal: „Měsice čerwna roku 1800 bogowali sme celý den pod Marengo, zahnali Francauze z pole, mysljce guž, že sme zwjtěžili. Mnohé pluky nasse wrátily se z bogisstě w leženj; obozy přibližowaly se k wogsfu, umblenj wogáci rozběhli se po rowinách, odpočinutj hledagjce we stjnech stromů. Přednj nasse řada wrátila se, toliko mysljwci zůstali nazpět. Francauzi ustupowali na wšech mjstech. Magednau se wrátili. Z prostředku pohybowala se hustá kolonna granatyrů w medwědjch čepicjch, ona se přibližowala w mlčenj, zblauha, gako černé mračno před bauřj. Před kolonnau objmali se dwa gezdci: to byli sám Bonaparte a přítel geho, udatný Desse. W okamženj rozlehl se we francauské této řadě wogenský křik: „Napřed!“ oni se rychle wrhli na nassi umblenau pěchotu, a hnali gi před sebau. Francauské gezdectwo dowrřřilo zmatenj.

Nadarmo chtělo nasse štrectwo bystrý nátisk nepřitele udržeti. Francauzi křičeli: „Vive la France! vive le premiér Consul!“ a gako zausalj wrhli se na zbraň a děla. Náš komandugcij generál Melas, odpočjwal w ležení, přigjmage přánj s obdrženým wjtězstwjm, an ho dostla zpráva o obnoweném bogi. Přisseltě k wogfku, ale — toliko proto, aby byl swědkem nasseho poražení. Francauzowé wyrwali nám z rukau palmu. Div, ne člowěk, to ten — Bonaparte.

W tom zmatku oddělenj francauské gjzdy obklopilo dwa batalliony nassj uherské pěchoty bez milosti gi wraždjc. Čtyry eskadrony nasseho pluku přiletěly jim na pomoc, ale ku zkáze swé. Nepřitel byw silněgšj, rozehnal nasse husary, a mne s poloeskadronau odřjznuł a zagal.

Bratři, co dělat?“ promluwj m k husarům. — „Protlauči se!“ wolali oni, a co krupobitj wrhli sme se w nepřátelské řady. Francauzowé byli takorčka ohlussenj nassjm zausalým nápadem; hustá gegich kolonna rozdělila se a propustila nás; w době nassj potřzky uwiděl sem francauského oficjra držicjho dvě korauhwe poražené nassj pěchoty. „Druhové, umřeme za čest uherškau!“ zvolal sem a wrhnul se na oficjra; gednjm rázem rozseknul sem mu leb na dvě, wychwátil korauhwe, a sekage w prawo i w lewo wyffel sem z rukau nepřátelských, a přiklusal ku swogim. Napadla mě tenkrátě zimnice a w zaražení newěděl sem, co se se mnau dalo; zdálo se mi, gakobych několik sot byl dostal, a ty soty byly — rány a gich bylo gedenaćete. Spěchal sem toliko, bych odwedl generálowi korauhwe a spadl sem s keně bez sebe.

Příšel sem k sobě ve wogenšské nemocnici. Za tři měsíce rány mogle byly se zaléčiti; w první den wýchodu mého byl trh w Innspruku. Poručil sem podati sobě nový plášť, a představte si mogle podiwenj: kříž Marie Teresie wisel w sausedstwu se sw. Leopoldem. Můj wěrný slúha skrýwal přede mnau tu radost, ponecháwage to až do mého pozdrawenj se. On mi podal psanj od mého přítele plukowého adjutanta a patent. Zde sau!“ Ferdinand wyňal ze zápasu papjry a podal ge swému ugcí, genž wsadiv na nos brejle, četl na hlas: „Milý příteli! Francké meče zacházely s tebau hrubě: gedem z nich zkaussel sílu twého lbu, a bylby se skoro až do mozku zabral; některé meče chtěly se stupiti na twogich kostech, gedna toliko rána poljbila tě w leb a w twáři. Sláwa bohu, že si žiw a wěrnj twogi přátelé s radostj sau ziwěděli, že si wywázl z nebezpečensjwj. Dňaté tebau korauhwe takéž klaněgi se tobě; ony wydobily tobě we Wjdni památku, kterauž ti i s patentem posílám.“ Nynj pohledněme na patent. „Rada řádu Marie Teresie uwážiwossi předstawenj náčelnictwa, gednohlasně uzawčela, aby ritmistr Ferdinand Walenti za ochráněnj korauhwj a cti wlastenské zbraně ku kawalérům tohoto řádu připočten byl.“

„Wýborně, Ferdinande!“ prawil plukownjč, „obegmi mne. Plukownjč Grubius poznal w tobě krew mau na bogissti, a gá uznáwám tebe za kwět nasseho rodu, důstogným robiny z Tekeli i Rakoci. Přátelé, pjme na zdrawj ochránce korauhwj uherššych, a cti wlastenské zbraně. — Tak stoj w

patentě.“ — Všickni hosté vstali a pili na zdraví Ferdinanda. „Každý z nás musí poljbiti udatného husara, newylučuji ani sám,“ pravil president, rozveseliv se. „Gá začnu.“ Poljbil Ferdinanda, a podal geg w ruce sausedu; krásné i nekrásné djwky libaly husara, a Ferdinand zpozorowal, že gizwageho byla předmětem gegich něžnosti a cílem poljbení.

„Drahá moge gizwo!“ promluwil Ferdinand žukage si na twář, „nikdá sem si nemyslil, že tě budau celowati uherští krásy! Nynj teprw sem plně nahražen za službu vlasti, wida že nasse djwky cenj udatnost, a nehnušegj se zgizweným licem!“ — „Znamenj udatnosti neppěkněgšj okrasa muže,“ pravila gedna krásná djwka, zarděwšsi se. Ferdinand pohlebl na ni, a srdce geho tlauklo silněgi, nežli pod Marengo.

„Synowče,“ řekl plukownjč, „gaký smutek, že teš neni zde mé dcery, Leokadie. Dalbych pět let swěho žiwota za to, kdybys byl přigel před gegj swatbau.“ „Neni má wina, ugče, že ste spěchali,“ odwece Ferdinand. „Leokadii nynj teprwa sedmnácte let a gest giž na druhý roč zasnaubena.“ — „Djwka — rychlospěšý strom,“ promluwil president Wulmers, „čjm dřjwe padne w ruce zahradjkowny, tjm lépe.“ — „Práwda, ale gakého zahradjka,“ odwece Ferdinand.

„A w čem neni hodný zeč móg, Šreckenwald?“ tázal se plukownjč wážínm wzhledem. „Dn ge bohatty,“ pravila panj Walentiho. „Dn pocházj ze staroněmecké dwornj rodiny,“ odwece president Wulmers. — „Dn ge krásný,“ pravila gedna zletilá teta plukownjčowa. „A gak pěkného zrostu! K tomu

tať zdvořitý a wlibný!" Ferdinand mištel, lice geho zakalilo se a obočj zachmaučilo.

„Widjm, že ritmištr Walenti nemiluge Šrekenwalda," promluwil president, neohlížege se na to, že sem gemu přjbu-
zný a starý přjtel robiny Walentihó."

„Sem wogák, a neumjm se přetwařowati," odwece Ferdinand. „My sme spolu chodili do školy, i na uniwersitu prešburskau, a tenkráté guž byl sem zgewným geho nepřjtez-
lem. On byl ochoten ku lhanj, a to mi negde k srdci, on ššáil spolužáky, šštil starššich, ubližewal slabým, byl ukrutný na zwjčata"

Plukownjč přetřhl geho řeč: „Dost, dost, synowče! nez-
kal radosti nyněššihó dne. Možnoli šauditi o člowěku po ge-
ho dětššých letech? Pachole a muž — dwa rozdjlné předměty." „W
odnoffenj k rozumu — prawda, ale w odnoffenj k srdci
wěřjm průpowědi: gakh w kolébce, takj i w hrobce," odwece
Ferdinand. — „Se wššjm tjm, dcera má ge ššastná s njm,
a kdyby děti moge nynj zde byly, sem přeswěčen, žeby si po-
libil mého zetě z lášky ke své tetě," prawil plukownjč. „Deyž
bůh," odwece Ferdinand, „gen že newěřjm šštěššj své tety
takže, gako bohatšw Šrekenwaldowu. W našsem pluku
šlaužj geho přjbužný, ten mě ugíštil, že dědictw Šrekenwal-
dowo welmi, welmi neznačitelné gest." — „To gest dokonalá
prawda," prawil president, ale on si wydobil náramněho bo-
hatšw obchodem dobytká na tureckých hranicích w sedmihrad-
ššém knjžectw." — „Newjm, a proto se nepru," obtuššil Fer-

binand. — „Kdyby si widěl geho brillianty, stříbrné a zlaté nářadí, zbraň, koně a equipage, tyby si byl, synowče, toho mjněj, že gest dědicem tureckého sultána,“ prawil plukownjč, usmjwage se a wesele pohljžege po wsech. — „A wsecko to nashromáždil obchodem dobytká!“ promluwila ženuška Walentih. — „Wěřjm, že lehce nashromáždil gměnj dobytkem,“ prawil Ferdinand, potutelně se usmjwage. — Plukownjč, aby přetrhl tento nepřjgemnj howor, wstal ze zástolu, hosté následowali za njm, a brzo rozěšli se po swjch ložnicch. — Druhého gitra sěšli se hosté k snjdanj. Několik wozů stálo guž u schůdek, aby se nawrátili do města. Nagednau přišel slaužjci, a podaw psanj plukownjku Walentimu, prawil, že ge přinesl schwálnj posel od Šrekenwalda. Černá pečeť zastrassila plukownjka, rychle prolomil gi, a pohledna we psanj, žtupěl; oči geho byly sau nepohnutelné, smrtelná bledost pokryla ljece, on stál gako hromem poražený, nehna se z mješta. Žena geho nahlédnula do psanj. „Bože můg, dcera má umřela,“ žwolala, a upadla bez sebe na zem.

Dobáhnu oponau tento strassnj obraz. Každý lehce může předstawiti sobě hoře rodičů nad smrtj gebiné dcery, w kwětu let, na prwnjm stupni ku štěstj. Smrt štetřila rodičů při tom diwokém udeřenj osudu, ale žiwot gegich přeplnil se hořem a strastěmi duffernjmi.

Žalost a pláč usadily se w domě, kde někdy weselost a radost přebýwaly. Ferdinand wyprosil se na odpustek na rok, a neopustil dobrých swých přjbužnjch, kteřj pomalu zacházeli hořem a widitelně přibližowali se k hrobu. Čest měsječů pro-

běhlo od smrti Leokadie, ale Šrefenwald neohlásslavoval se w domě gegich rodičů, a nedával o sobě nižádné wědomosti. Nad tím pozastawowali se wšickni, i sám předsident Bulmers.

Gednoho dne, an plukowník procházel se po dvoře s Ferdinandem, stará žena obětá welmi čistě, wrhnula se gemu k nohaum. „Zachraňte mě, skrýte!“ prawila zagjkatwě, „přinášjim wám zpráwu o wáší deři.“ Plukowník i Ferdinand we zmatku pospíšili do pokoge. Zabřeli se se ženau, a ona wyprawowala gim užasnau udalost. — My wšak začneme wyprawowat od swatby Šrefenwaldowy.

Šrefenwald, gač sme guž slyšeli, dědil po otcí neweliký statek w Transilwanii na tureckých hranicích. Brzo po wystaupeni z university usadil se we wsi, začaw těžiti dobytkem, a w málo letech wydobil si ohromného bohatstwí. Každau zimu stráwil we Wjdni, a wedl netoliko škwostný, ano i marnoztratný život.

Sypal zlatem w zadost učiněnj swé chuti, a wšickni diwili se, gač možno nashromážditi ohromného bohatstwí obchodem, při takowé wášíni k mchánj a rozpustilosti. Wedl obchod prostředkem komissionerůw, někdy i sám nawšstěwowal tržiště, ale častěgi žil celé léto we wsi. Gezdě z Transilwianie do Wjdně zagjžděl wždy do Budjna k přjbužnému býwalému poručnjku swému, předsidentowi Bulmersowi. Zde seznámil se Šrefenwald s plukowníkem Walentim, a zamilowal se do dcery geho, Leokadie. Plukowník Walenti mnohým byl zawázán Bulmersowi, genž swau přjmluwau giněnj

geho od konfiskacij, po bylém w Uhřích zbauřenj, zachránil. Matka Leokadiina zasllepila se bohatstwjm Šrekenwaldowým, a patnáctiletá dívka, nepogjmagjc zawázanosti manželstwj, wyšla za muže z gediného posluffenstwj k rodičům, bez lásky a bez nenáwisti ku swému muži. Swatba tak rychle následowala za namlawánjm, že rodiče Leokadiini času neměli, by o chowanj se a způsobu žiwota swého budaucjho zetě se zpravili, a dali wse na slova Bulmersowa.

Šrekenwald za měsíc po swé swatbě odebral se na swúg statek. Dům geho nacházel se na wysoké skále, mezi neprůchoditelnými lesy a auwozy, půl mjle od newelké wsi, w které žili geho pobbanj. Za gasného powětrj bylo widěti z oken domownjch wrchol wěže w newelikém městečku, ležicjm na břehu Aluty. Kolem do daleka nebylo sausedů, mimoležicj země náležely komoře. Ku Šrekenwaldowi nikdo negezdil w pohostinu z městečka. Krom toho wšak byl geho dům okrášlen welmi pěkně a pln wšemi wýmysly rozkoffe. Šrekenwald okázal prwnj dni po přjjezdu ženě swé wšecky hospodárské zawedenj, kromě mysliwecského dworu, ležicjho w auwoze půl werstwj od statku. Profiltě Leokadii, by se nikdy ne přiblížowala k tomu místu pro psy, kteří by gi mohli roztrhati. W domě bylo málo obfluhy, a Leokadii byla udělena pro obfluhu a společnost stará žena, wdowa gednoho unitského kněze, žena mlčeliwá a mjrná. Tráwila dny swé w modlitbě a slzách. Ubohá wdowa měla dwa syny, z nichž staršj nacházel se w počtu mysliwců Šrekenwaldowých, a mladšj učil se we škole na geho počet.

Leokadie, genž byla dobré a veselé společnosti w domě svých rodičů přivykla, měla dlouhou chvíli w novém svém stavu. Muž její bez přestání odcházival buš na honbu, buš pro obchod. Ona žila ve zvláštním oddělení doma s Margaretou (tak nazývala se wdowa kněžná), a toliko w hudebě a čtení nacházela nějakého obveselení. Takovým způsobem ušlo více roků, a tesknota usadila se w srdci Leokadiině. Muž zacházel s ní laskavě, ošpal ji darami, a těšil naději, že jí na kůdaucí zimu povede k rodičům a do Wjdně. Ge-
diná toliko tato naděje posilňovala Leokadii w snášení své samoty a dlouhé chvíle.

Přišlo garo, a Šrekenwald častěji odcházival z domu. Několik ve zvláštním oddělení bydlel, pozorovala přece Leokadia, že častěji vycházíwá w noci, a wrací se až ke switání. Nové hoře opanowalo jí, žárlivost usadila se w srdci.

Gedenkráte, když se Šrekenwald procházel se swau chotí w sadě, obhyčegně sa veselosti, Leokadia, kteráž z prvu toliko smutnau se zdála, nagednau zalila se slzami.

Šrekenwald zblednul a upřew nepořogně pohledy na swau ženu, tágal se bážlivě: „Co to znamená? proč pláčeš? Leokadia mlčela. „Pro boha, mluv, co ge přičinau slziti-
tvých?“ tágal se Šrekenwald. — „Noční twoge zdalowání se!“ odwece Leokadia. „Noční moge zdalowání se!“ pravil Šrekenwald, sotwa ducha popadage. „A což o tom myslíš?“ — „Myslím, že mne nemilugeš,“ odwece Leokadia, slzy si uti-
ragje. Šrekenwald utišil se, a nagednau hrozně se zachychtal.

„Moge choti! Leokadio!“ pravil, objimaje gi: „vyvrhni z hlavy wšsecka pomyslenj o mé newěrnosti! Prawda, láska wywábí mne w noci z domu, ale — láska ě penězúm, a ne ě ženským. Gá sem winen, že z lehkomyšlnosti swé sem tebe o tom dřjwe nezprawil. S tak wěz, že w noci obyčegně honěgi skot a stáda koňú po weliké bucharecké silnici, tři werstwe odsud, mimo mé mysliwecké hospody, u wchodu do lesa; gedu tam w doprovázenj několik swých mysliwců naproti kupcům, abychom s nimi smlauwali. Wiz, w čem to wšsecko záleži.“

„Prawdali to?“ tázala se Leokadia, patřjc ustawičně gemu w oči.

„A snad ti Margarita něco giného prawila?“ tázal se Šrekenwald.

„Margarita mi nic nepowjerala, a nikdy sem gi nezge-wila swé podezřenj. Ale prawdali, že milugesš mne samu?“ ptala se Leokadia.

„Dokládám se wšjim, co mi ge swatého we swětě,“ odwece Šrekenwald, „že sem ani na gednu ženskau nepo-myslil po nassi swatbě.“

Leokadia wrhla se do náručj swého muže, a docela se upokogila. Byla po několik dnj weselegšsi, než obyčegně. Po progitj týhodne prawil ě nj Šrekenwald, že se musj odlaučiti na několik dnj, a možná i na několik neděl, patře na mimo-štogicj, promluwil usmjwage se, že to gest poslednj wýchůz-ka, a že nawrátiw se, bude se hotowiti na cestu ě gegim ro-dičům. Leokadia slžjc prowázela swého muže, a s netrpěliwostj čekala geho nawrácenj se.

Minuly dvě neděle a Ěrekentwald se nenatracoval. Gednau k večeru Leokabia w teshnotě odkryla Margaritě své podezřenj w ohledu newěrnosti svého muže, rozmluwu gj wyprawugjc, gj měli w zahrabě. Margarita hořce se usmála; slzy wyronily se gj z očí. „Dn má wždy mau neskromnost w podezřenj,” promluwila Margarita. Leokabia wchla se gj na sfigi. — „Nawrať mi pokog,” prawila zagjkawě, „neweď mne k zaufalstwj, nemuč newědomostj, dobrá Margarito! řekni mi wšsecko, co wjš! Ne nadarmo zpomenul muž můg na tebe w horliwosti svého osprawedlnowánj. Ty musjš coš o tom wěděti, co přede mnau se ukrywá.”

Margarita plakala, a přitiskugjc Leokabii k srdci svému, prawila: „Co ode mne požadugeš, neshťastná? Gednjm slowem zničjm wšsecky twoge naděge.”

„Tedy Ěrekentwald miluge ginau?” ptala se bázkliwě Leokabia.

„Dn nemiluge žádného,” odwece Margarita. „Swědomj mě trápj, a napomjná tobě prawdu odekryti. Neshťastná Leokabio, pospěš odsud, nawrať se k rodičům, Ěrekentwald oklamal tebe!”

„Oklamal!” zwolala Leokabia. „Pro boha, odkryj mně toto tagemstwj.”

„Zaklni se, že mne neprozradjš, a do času mlčeti budeš,” prawila Margarita.

„Klnu se!” odwece w strachu Leokabia.

„Š tak wěž,” problaužila Margarita: „že muž twůg gest — laupežnjš!”

„Laupežník!“ zvolala Leoladia. „Co to znamená? ve gměnu boha zaklínám tebe, mluv gasněgi.“

„Tak gest; Šreckenwald ge laupežník, wrah,“ pravila Margarita. „Tak nazwanj myslivci — geho pomocnici sau poběhljkové, přestupnjci, gež před šibenicj ukrývá, a spolu s nimi wraždj porozné na weliké šilnici, zabjgi kupce, a škoro domy přepadá. Uby ukrjl své zločiny blahozdánliwým předsewzetjmi, prodává dobytek a koně, wábj kupce s penězy do swého domu a zawražduge nešťastné. Múg muž stal se také obětj geho pobežrenj; zabil geg a zkazil mého starššiho syna, genž nynj mezi laupežniky se nachází. Mladššiho wychowává kdesi daleko, a za neymenššj neprozřetelnost s mé strany, hrozj zabiti geg. W mysliveckém domě nalezá se do třidceti laupežníků, a kromě toho několik řemeslných židů, genž objragj se předěláwánjmi nalaupených zlatých a šříbrných wěcj. Guž na šesty rok přebývám w tomto peklu, a přiznávám se, že ač sem měla příležitost, wšsečo to šprawednosti oznámiti: šlepá láska k dětem a štrách mě od toho zadržowaly. Ty wšsak nešťastná, běž, běž odtud! Gestli nechceš zahubiti sebe i mne, zachowey tagemštwj toto do přijezdu k swým rodičům! Pač zůstaň u nich, a wygew wšse, co wiš. Proto gen probléwala sem běžet odtud, že sem daufala w pokánj swého syna; nynj ale ugíššena sem, že se guž nepolepšj. Zanechám osud geho bohu — nemohu wšsak déle mlčeti. Už trest zastjshne syna mého i mne za přestupné moge mlčenj. Sem hotowa obětowati sebe pro spásu mnohých nešťastných, na které ošříj se již wraha Šreckenwaldůw.“

Leokadia poslauchala s trnutím toto wyprawowánj. Neplakalate, aniž bala znáti něgakých znamení slabosti. To-liko bleďost gegjho ljece a křečné pohybowánj rtů oznamowaly staw gegi duše. Leokadia mlčela něgakau chvíli; wnitřní položenj bylo widěti na gegim ljece. Konečně prawila: „Upozkog se Margarito, gá sem ženská — Uherka wšak, a když sem wtuto strassnau minutu neumčela, budu umět sněsti tu hlubokau ránu osudnj. Důvěřug mému flowu, neprozradim tebe. Nelzeji poslati odtud psanj k mým rodičům, aby ke mně přigeli?“

„To není možná,“ odwece Margarita; we wšim ničdo nepřigme psanj bez wědomj Šrekenwaldbowa. Potřeba čekati gessťe dwa měsje; gestli do toho času Šrekenwald nepogede s tebau k twým rodičům, potom se wyprawim na paut do klášttera sw. Basila, ležjeho odtud sedm mil, a dám wědomost gim o wšem. Dowoluge se mi každoročně chobiti do toho klášttera, a w ten čas bráwá Šrekenwald mladšjho mého syna ze školy, k pogisstění mé mlčeliwosti. Sem wšak hotowa, obětowati wše pro spásu twau, a své duše. Bůh ochránj nás.“

„D! gisťe, bůh ochránj nás,“ prawila Leokadia. „J tak musim gessťe několik měsjeů přečkati s tau networau. Budu se dělati nemocnau, abych se geho pohledům a mně nenáwiditelným lassawostem wyhnula.“ Leokadia položila se na postel, a nebylo gi třeba, se přetwařowati. Strassné zgewení, mysslénka, že gest ženau wrahowau, wyplamenila gegi krew

a rozstrogila gegi nerwy. Bylatě skutečně nemocná. Divo-
ká zimnice zgewila se gessťe w ten wečer.

Margarita neopauštěla nemocnau, a swým staránjm
se přetřhla w několik dnych nebezpečnau nemoc. Slabost
wšak následowala za násilnau zimnicj; Leokadia mdlela a
wadla denně, červenost se ztratila, oči se zakalily, usta swa-
dly, ona gedwa mohla se pohybowati.

Když minulo šest neděl, wrátil se Šrekenswald, s njm
přišli sau dwa moldawští kupci s několika služebnjky, za ni-
mi následowaly dwa wozy, naložené zbožjm, gež kupci chtěli
směniti na dobytek. Šrekenswald slyšel s žalostj zpráwu o
nemoci své ženy, a spěchal k nj s na gewo dánjm autlé
účastnosti. Chladnosti gegi zprwu se divil, připisuge to
wšak gegjmu nemocnému stawu, zanechal gi, a w pokogi za-
hýwal se s uhoštěnjm kupců.

Nastal wečer. Leokadia mučila se zaufalstwjm, pomys-
lic, že nešťastnj hosté budau bez pochyby w noci zavražděni.
Widauc, že ge nemůže spasiti, odhodlala se, cožby to i koli
stálo, ge aspoň o nastáwagicjm nebezpečnstwj zprawiti. Na
šťěstj gedem kupec, wracege se ze stodoly, kde se geho zboží
nacházelo, šel mimo okna Leokadiina; ona geg zadržela;
kogje se ale, aby hlas gegi nebyl uslyšán od laupežnjků, na-
psala na spěch tustkau na kausel papjru: „Dhraňte se; dům
ten naplněn laupežnjkami, wás zabjgj!“ Tento listek zawá-
zala w šáteek a wrhla geg oknem. Kupec zdivihna šáteek,
odessel. Leokadia, nemyslic na osobnj nebezpečnost, padla na
kolena, a děkowala bohu za tuto šťastnau shodu.

Zločincové, podobně divoké zvířeti, rvauci se o kořist, hodovali po vraždě. Dwacet lidí sedělo o stůl w myslivčím domě. Wino stálo we velikých konwech, gidel bylo hognost; wšak ani hrubé žerty, ani wino nemohly zbuditi weselí mezi vražedlníky. Nadarmo chtěli wjnem zaliti pamět swých zločinů, nadarmo wyzjivali hrubým chečtem radost ze studeného srdce; na gegich zamračených lících, bledých ob bezsennosti a každodenního strachu z trestu, wpečetila se veliká nesmělost, co předcit strastliwého osudu. Nepořádek oběwu, rozcuchané wlasý, nebřité brady připomínaly obyčej od společnosti vzdálených lidí. Divoké, hrubé obraty, negapné způsoby dokazowaly, že stráwili wětšji díl žiwota w žalářích, lesích a křémách. Divoch pustin afrikánských ofskliwily si společnost tohoto wýwřhu lidstwa. Čerekenwald měl w této čisté společnosti prwní místo. Černá dusse nalezá takowau sladkost we společnosti zločinstwa a rozpustilosti, gako hyena w zápachu hrobowém.

Čerekenwald šel do světnice, a nesměkna klobauk, přiblížil se k stolu, wzal veliký stříbrný žbánek s wjnem, wypil ho do dna, a uhodě njm o stůl prawil: „Strastliwá noc! ztratili sme tři chlapské towarysse, pět gich raněno. Kdyby myšlil, žeby těch šest lidí moldawských, gež sem do osidel wlákal, a zardausiti chtěl gako hluché tetřewy, se rwalo, co rozteklenj wlcí!“ — „Dwá wina, wůdce!“ prawil geden laupežník rozpálen wjnem. „Ty chceš takorčka žeřawé uhlij cizjma rukama zahrabati. Máš ženeš do bitwy, a sám přigdeš dě-

lit se we zboží; neníli pravda?“ — „Mě!“ zvolal Šrekenwald divoce, chmátla po pistoli: „nebo ti roztrýšším hlavu.“

„Hlava má brachá,“ pravil opilý Jan: „sám uheršký Palatin ocenil gi to pět set tolarů.“ Laupežníci zachechtali se.

„Není dražší tohoto nabití,“ řekl Šrekenwald, ukazuge na pistoli.

„Srdce tvé ge železné, vůdce, hlava wšak má není kamenná,“ řekl Jan: „negsměj we věži, ne skování, a nedáme se rozstřelowati, gako wrabci.“

„Ano, nedáme!“ znělo ze wšech stran. Šrekenwald schowal pistoli w bočnj kapsu.

„Mehněwente se, druhowé,“ pravil Šrekenwald: „negsem si sám žalostj swědom; mně ge lito nasseho udatného Blutbursta, zabitého Mosdawanem.“

„Čehož litowat!“ řekl Jan, „on beztoho nebyl žiw na obtažek na tom swětě, utekaw dwakrát od šibenice.“

„Byloby lépe, abys ty desetkrát wisel,“ řekl Šrekenwald.

„My gdeme gednau cestau, vůdce,“ promluwil Jan.

„Newjm, kdo z nás dwau dřjwe přigde k cili!“

„Wůdce!“ promluwil gedem laupežník: „we twém domě ge zrádce. Proč nechtěli kupci po wčereji pítj wjno? Proč usli w noci ze swých ložnic, a zawřeli se do stodoly se swými služebnjky? Není pochybnosti, že zpraweni byli o nebezpečenstwji, a to w zdegššim domě, ginač nebyliby k tobě šli. Dobře si udělal, vůdce, žeš ge nepustil a wěregně ge pře-

pabl. Ale takto nelze věsti řemeslo. Po druhé možná, že se to nepovede. Mezi námi ge zrádce!" — „Máš pravdu, Grippere! proto sem přišel k vám, abychom rokovali o té věci," odpověděl Šrekenwald: „Karle, gá mám twau matku w podezřenj.“

„Nadarmo," promluwil Karel: „Máti moze bala za sšest let důkazy své mlčelivosti. K tomu ge tuze ke mně a k mladššimu bratru upautána, než aby se k tomu zaufalivému kroku odhodlati mohla. Nikoliw; nadarmo podezřjwáš matku mau!"

„A zdali žena twá nám tento žert neudělala?" promluwil Jan.

„Čert tě navedl k ženidlu," řekl Grippere. „Mámeli se w nassem řemesle s babami heyčkati? Š gá sem měl ženu, napsal sem gi ale paš do wšsedy čtyr uhlů swěta, a hle, oženil sem se s kygem." Grippere, dočka to, udeřil na rukowět swého meče. — „Gak ale mohla žena má zwěděti o nassem řemesle?" promluwil Šrekenwald.

„Gakých těžkostí!" řekl Karel. „W nassem domě gest půl tuctu židů, a to gest tolik, co tři tucty zrádců. K tomu přišlo sem we twém zde nebyti několiko cestujcjdch hudebnjků, genž se tu celý den obweselowali. Potřeba teby škaumati." — „Š wěčná památka winnému!" promluwil Jan.

„Ano, wěčná památka, wěčná památka!" křičeli laupežnici. Šrekenwald wysšel z pokoje, nepromluwio ani slowa.

„Wasse wüle, bratři,” řekl Jan. „Mně wšak není podle mysle wůdce náš. On jako chytrá liška wyhlídne si kořist, sstwe nás jako psy, a sám wleze do díry. Geť prawda, že ge bázlivý co zagje, a zamilován co kočka! Gaké práwo má on na polowičku wšeliké kořisti? Čert mě wezmi, gestli nágem tohoto bytu slogj za to, co my pro něho děláme. W každém daupěti žili bychom weselegi a swobodněgi. Proč se wypiná před námi? Práwo honby s sebou přinássi, že mohu wiseti w řadě s tjm pyšsnými fauňau!”

„Přestaň, bratře!” řekl Karel. „Wjno točj twým gazp-
kem, jako mlýnským kolem. Čas ge spat, druzi, brzo na-
stane den. Na kom řád, gdi na směnu stráže!”

Daupěžníci mótagje se, rozestli se po swých postelích, a neswleknouce se, lehli na odpočinutj.

Ráno wessel Šrekewald do pokoge swé ženy. Leokadia ležela w posteli, licem obrácena ke stěně, a neproměnila swého položenj. „Zdráwa-li si, Leokadio?” tázal se Šrekewald. — „Nezdráwa.” „Pokogně si stráwila noc?” „Nepokogně.” „Tys nespala?” „Nespala.” „Slyssela si střjleti?” „Slyssela.” „Wjš co to znamená?” „Což ge mně po tom.” „Mogi psowé se wztekli, a mysliwci s nauzi ge postřjleti.” Leokadia mlčela. — „Pohledni na mě, Leokadio.” „Swětlo ge štkodné mým očjm.” „Co se to zde krege?” prawil Šrekewald, a uchopě za ruku Leokadiu, obrátil gi k sobě. „Ples mi do oči!” zvolal stra-

sšlivým hlasem. Leokadia pozdvihla oči. „Ty si rozum pozbyl, Šrekenwalde,“ pravila tiše. „Co žádaš od nemocné ženy? proč znepokogugeš mě?“ — „Wjšli co sem?“ pravil Šrekenwald. „Tys můg muž!“ „Přetvařovánj, ty wšsecko wjš!“ Leokadia mlčela. Šrekenwald wysšel rychle z pokoje, a přišed do swého bytu, zawolal Margaritu.

„Přiznáwey se, gá wšsecko wjm!“ zařwal Šrekenwald, namjřiw pistolj na Margaritu, když wcházela do dveřj. Nešťastná padla na kolena, a složic ruce na prsa, pravila: „Zabj mě, ale štetři swé ženy!“ „Ty-lis gj řekla, co sem?“ tágal se Šrekenwald, zlostj nemoha dechu popadati. Hněw a zmatek zbarwily Šrekenwalda rozumu, a Margarita z prwnjch slow geho zpozorowala, že gi Leokadia neprozradila. „Zdali ššestiletá moge wěrnost mohla se possinauti bez wšseliké k tomu přjčiny?“ odwece Margarita. „Pročbych odkřýwala Leokadii staw gegj? Snad pro umnoženj gegjho nešťěšj? Nikoliw, Šrekenwalde, ty si nepomyslil, že bych sama draze zaplatila, aby toto nešťasné dítě wědělo o swém osudu...“ Čhtěla gestě mluwiti, ale Šrekenwald šštrassně zwolal: „Pryč z mých očí, zmige! Wšsechny wás, baby, dáwno guž bylo potřeby wyprawiti na onen swět!“ Margarita rychle odesšla.

Šrekenwald chobil w zaufalštwj wěikými kroky po pokoji. „Kdo gj to řekl?“ rozmyššlel. „Š w skutku možná, kterýkoli wěrolomný žid, nebo cikán! A možná, že w noci widěla oknem náš bog; a možná, že z přirozené ženským ziwědawosti se ššloro přibljžila k bogišti. Proč sem toto djlo za-

čal? — Wjce než třicet weyščřelů w domě musely bez pochyby wzbudit pobežřeni. Wšak buď gať buď, Leokadia musj zahynauti; nemohu swěřiti swůg osud libowolnosti ženského gazyka. K tomu mě wjce nemiluge, ona si mě osřklivj. Hey, kdo tu!“ zwolal Šřekewald, zazwoniw silně zwonečkem. Přissel Karel, syn Margaritin. „Sedni na kůň, geď do města, a řekni pastoru, že moge žena umřela. Slyšišti? že umřela. Wšsemu konec; ona nesmj swětlo wjce widěti. Pro wáš přinášim tuto obět.“

Šřekewald wezma čtyry laupežniky, šsel s nimi do poseke Leokadiina. Nessřasná předzwojda, že přissla gegj poslednj minuta. Četla modlitbu, a čekala smrtelně soty. Šřekewald dal znamenj laupežnikům, oni wzali postel a nesli nomocnau sřřze wšsecky poseke. W gizbě wedle křčmy byly na pružinách dwěře do šklepa. Šřekewald šessel s laupežniky dolů. Wychřstili mjsto, kterěž se až wzadu šklepa nacházelo, postavili tam postel a Šřekewald řekl zlostným úsměchem: „Nynj mě znáš?“ „Znám, že si wrah, weywrch!“ prawila Leokadia. „S tak se rozluč na wěky se swětem, ty si proň umřela!“ Zawra dwěře, dal kljče do kapsy.

Na druhý den přissel pastor, a pochowal tělo gednoho ze zabitych Moldawanů, myšle, že pochowává ženu Šřekewaldowu. Nepowolili mu bljžiti se k tělu za různými přičinami. W tenže den wyprawen byl schwálnj posel k rodičům Leokadiiným.

Šrekenwald, oddávaje se hcyřeni a opjgege se wjnem, myslil zapomenauti na Leokadiu; ale obraz gegi neustále byl mu před očima. Několikráte zameysslal gi zavražditi, ale ni-
gakž nemohl se odhodlati ku prolitj krwe ženy, kterau milo-
wal, nehledě na gegi nechut k sobě. Ani nedocházal k nj, aby
gen wypudil gi z paměti a srdce, a uhnul se pronikatelným
gegim pohledům. Margarita posluhowala gj w sklepě, přiná-
šela potravu a prádlo. Geden starý laupežník sprowázal gi,
a byl swědkem gegich rozmluw.

Šrekenwald wysšel se swau rotau laupežnickau do Wa-
lachie, a Karel ustanowen za zpráwce w domě. Tento mladý
člowěk nebyl geště docela zatwřzel w zločinech. Dřud Leokadiin
njm pohnul. Powolil gj škoru wygiti někdy do zahrady, a
zaopatřil něgaké obweselenj w gegim nešťastném stawu. Po-
zdrawila se, trápenj wšak welmi pokalilo gegi krásu a
zbawilo gi šil a bodrosti. Wšfecka gegi potěcha byla w mo-
dlitbě a — w obraznosti. Naděge neopauššij nešťastných ku
hrobowým dweřim: toto neywětšij dobrodinj tworce duše nassj.

Přišel čas nedělnj, kdy Margarita byla chodjwala na
paut do kláštera swatého Basila. Karel powolil máti swé
wyplniti tento šlib, wzaw z ostrážitosti mladšijho swého bra-
tra ze šškoly, a řekl gj, že neymenšij podezřeni s gegi strany
udělá geg bratrowrahem. Margarita wyprawila se do klá-
štera. Tam padšij k nohám předstaweného, wyprosila u něho
pomoci, aby mohla pospjššiti k plukownjku Walentimu pro
wážnau přjčinu, a nehledjce na stárij swé a šlabost, ššťastně
přjššla do domu plukownjkowa.

Sfreckenwald nawrátil se ze své cesty s bohatou kořistí, s novými laupežníky a několika rozpustilci, kterýmiž myslel zapomenauti Leokadiu. Nechtěl gi widěti, sa spokogen odpowědji Karlowau, že trpělivě snássi swúg osud. „Wjšli co mjinjm s nj udělati?“ prawil Sfreckenwald. „Chci gi probati Turkám, anebo docela Algírám.“ „Welmi dobře uděláš,“ řekl Karel; „oprawdu, newložilbych rukú na toho angela.“ „Kde gest ale matka twá?“ otázal se Sfreckenwald. „Stla dlé zvyku do kláštera sw. Basila, na cestě ale wyměknula si nohu. Dostal sem psanj od nj i od představeného, že se brzo pozdrawj, a domú nawrátj.“ „Nerozumný, co si udělat?“ řekl Sfreckenwald. „Což, gestli z litosti odkryge Leokadiin osud?“ „Gak to můžeš mysliti,“ odwece Karel, „mladšji můg bratr ge zde, a matka moze wj, že žiwot geho i můg gest na konci gegjho gazyka. Dna náš neprozradj.“ „Kdyby wšak onemocněla, a zamyslila odkryti to we zpowědi! Nic, Karle, wezmi wúz; a geš ráno za swau matkau.“ „Dobře!”

Laupežnjci objrali se bezpečně rozdílenjm kořistí; w domě pripravowala se hogná wečeře, an nagednau se oblásj wyzvědač Sfreckenwaldůw z městečka, oznamuge, že w Sabino- wě očekává se uherský Palatin, a že tam bude manéwer pohraničného wogška. Ze wsi, náležjci Sfreckenwaldowi, dali wěděti w ten samý čas, že tam přitáhl pluk pohraničných mysliwců, genž na ráno potáhne do Sabinowa. Dfiejři profili o powolenj přenocowati w hospodě. Sfreckenwald welel wzkázati, že ho nenj doma, a že wšecky pokoge zamčeny sau; po-

stal ve gménu zpráwce wjno a gibla, aby se nawssijweni
wyhnul. Zatím poručil mji potřebné ostrahy, rozestawě stráže
po wssěch pěšinkách, wedaucijch na stálu ze wsi.

Srekenwald, cestau utmácen, wjnem naplněn, byl se
pohrauzil w twrdý sen; silné udeření na dwěře geho pokoge pro-
budilo geg ze sna. Uleknutý posadil se na posteli. Druhým
udeřením wylomily se dwěře; heyno wogáků se wsaděnými
pikami, wběhlo do geho ložnice, a hnalo se přímo k geho po-
steli. Při swětle hořejch pochodnj poznal pohraničné my-
sliwce. Wztáhnul ruku po pistolech, wšicjch u hlavy geho
postele, husarský wssak oficir chopil se ho w tom okamženi za
hrblo a zwrátiv geg nazpět, zwolal: „Swážte zločince!”

Swázali ruce i nohy Srekenwaldowi, a hodili naň
pláště; on se neprotiwil, a nepromluwil ani slowa; strach
zbawil ho řeči. Bledé geho rty třásky se, mutné geho oči ne-
pohnutě byly upřeny na husarského oficira. Magednau slysseli
střelbu, upěnj, a Srekenwald gakoby se podruhě probudil ze
sna, začal třhati sebau a křičeti: „Sem, towaryssowé, ná-
silj, chraňte, pomozte!” Husarský oficir naměřiv pistolj k
srdci geho, prawil: „Mlč wewrhu! pro tebe není spásy, na
každý pád zahyneš!” Srekenwald padl rychle na kolena, a
žalostně wzupěl: „Smilugte se nade mnau, nezbarugte mě
žiwota!” W tom okamženi přikwapil mysliwce, a promluwil
k husarskému oficiru: „Wítězstwj, pane ritmistře; wssični

zločincové sau zgimáni a swázáni. Někteřj z nich wyprawili se na onen swět, aby w pekle nagimali byty pro swé společnyky!" „Sláwa bohu!" zwolal husarský oficjr. „Znášli mě, potworo?" prawil, obrátě se k Srekenwaldowi. „Bud si kdo koli, slitug se gen nade mnau, a nezbarug mě žiwota!" upěl Srekenwald. „Weywehu!" prawil husarský oficjr; mužěšli zbuditi litost, an sám nikdy si takowé nepocjtil? Ty mě neznáš; sem Ferdinand Walenti, ten samý, který guž w mladosti pronásledowal zločinnau twau dussi. Mluwo, kde gest Leokadia?" „Tak, předzwjadal sem, že ona bude přjčinnau mého nešťěstj," prawil Srekenwald zapomena se a nehledě na pozornost přítomných: „měl sem gi zabiti; ze swého šklepa wyzwala na mě pomstu." „Wes mě k nj do šklepa," zwolal strassně Ferdinand, „nebo na kausky tě roztrhám. Rozvažte mu nohy!" Wedli Srekenwalda w rukau štrže wšecky pokoge. Přissli do gizby, Srekenwald se zastawil, a prohléwal ukázati zdvihacj dvěře. Ferdinand obnažil meč a máchnuw na Srekenwalda, opakowal pohrůžku. Tu wstoupil Srekenwald na pružinu, a dvěře se otewřely. Ferdinand sešel do šklepa s několika wogáky i se Srekenwaldem. „Wše skončeno," prawil, spustiw hlavu na prsa; „zde za tjm štatnjem sau kljče, a tu dvěře!" a padna na štatnj, wrhl hlavau k stěně.

Leokadia slyšela střelbu stropnjm oknem. Myslic, že to nowá wražda, tisse se modlila. Slyšeci hřmot u swých dweřj, rychle skočila s postele, wzala na se oděw a se strachem očekáwala swého losu, za to magje, že přissel čas gegj smrti.

Dvěře se otvírají; Leokadia, blebá, s rozpustřenými vlasy, s pozdvíženými rukama padla na kolena. „Leokadio, milá sestro, si osvobozena!“ zvolal Ferdinand Valenti, vrhna se k ní. „Poznej mě, sem bratr tvůj, Ferdinand. Rodičové twogi sau tu we wsi. S hned ge uwidjš. Wrah twúg ge w nassich rukau, geho rota zgjmána; bohu se libilo spasiti tebe!“ Leokadia, genž s takowým duchem snáßela swého nestěstj, nemohla sněsti nenadálé radosti. Bez citu ležela w náručí swého bratra. S přenesli gi do pokoje, a položili do postele. Přigdauci k sobě, spatřila swé rodiče a dobruu Margaritu, genž slzice, o ni starostliwi byli. Láska rodičůw občerstwila gegj sílu a upokojila strassnau gegj obraznost. „Můg oswoboditeli!“ prawila Leokadia k Ferdinandu. „Ty si mi nawrátíl wjce, než žiwot, tys mi rodiče nawrátíl!“ „Leokadio, wiž oswoboditelku swau,“ prawil Ferdinand, ukazuge na Margaritu. „Kdyby ona náš byla nezprawila o twém osudu, zahynulabys newyhnutelně. Neudělal sem nic obzwláßinjšho pro tebe. Dbdžemsse od Gubernatora zprawu pohraničného wogßka, aby spomohlo nám zahubiti laupežnickau rotu, spolu s otcem twým pospichali sme sem, a bůh wydal w ruce sprawedliwosti huusné wrahy. S matka twá nechtěla zůstati doma, a šla za námi s Margaritau. Nynj wsse skončeno; ty si osvobozena, a musjš zapomenauti na wždy, že si byla spogena se Srefenwaldem. Rozmilá teto, wjš, že wždy sem milowal prostosrdečnost, a nepřjtelem byl wßelikého problémá-nj w činech. Wßlyš mě! bleß nassj rodiny nesmj býti po-

mračen gménem Srekenwaldowým; tuť mogle ruka a mé srdce: ony sau twoge. Gať brzo saudnj nález segme s tebe gméno choti Srekenwaldowy, musjś přigmauti gméno Walentiho; budu twým mužem a ochráncem twé cti!" Ferdinand udeřil na swúg meč. Leokadia plakala na srdci své matky. „Práwo, Ferdinande," promluwil plukownjě Walenti, libugu ťi, že bereš ženu autokem. Zde má ruka — Leokadia bude twau ženau! Dna se musj srownáwati s námi z lásky ke mně, z vážnosti k tobě, a pro čest rodiny. Gméno Srekenwaldowo nesmj býti pronesseno w domě mém. K tomu, abych pravdu řekl, takowý udatný husar nenj ženich — ale poklad. Měj strpenj, my to sgednotjme.

* * *

W láznich Teplických často sem potkáwal na samogedinych procházkách krásnau ženu se statným husarským oficjrem. Tato ženská byla neobyčejně bleďá; gakaši temnost a nesmělost byly sau se rozlily po milých tazjch gegiho lize a w očjch. Wyhýbala se wšsem společností a neochotně ukazowala se zwědawým. To byla Leokadia se swým mužem, Ferdinandem Walentim. Zehdáž byly dwa roky prossly po neshťastné udalosti s nj, nemohla se wšsak gessťe utěssiti a zdrowj sobě nawrátiti. Wyprawowali mně gegi příběh. Gnusný Srekenwald nedočkal se trestu; umřel strachem we swém žaláři. Meč spravedliwosti očistil zemi od aučastnjků geho zločinstw. Čhtěl sem zwěděti, co se stalo s neshťastnau

Margaritau. Saud sprostil gi přestupného gegiho mlčenj, swědomj wšak gi nesprostilo, we mnišském oděwu posvětila gest ostatek žiwota swého na wyprossenj milosti u boha, oplakáwagje hanebný žiwot i smrt starššiho swého syna. Mladššiho wzal k sobě plukownjč Walenti, a založil štěstj geho. Plukownjč brzo se opět potěšil, a byl wesel gako dřjwe. President Bulmers, newinná přjčina nešťěstj Leokadiina, nesměl se za dlouhý čas w geho domě okázati; konečně sešli se štaři, a obnovili staré přátelstwj. Uslýšewšse o gakekoli swadbě w okolí, weždy opakowali djwkám i rodičům: „Nesspěchentež, nemamte se bohatštwjm. Pozneyte lépe člowěka, abyšte potom nelitowali: „He, oběť nepředloženého manželstwj.“

S. Tomjček.

Zaddeáš Bulgarin.

Tento přewodem spisů swých i po ostatnj Europě známý, neynárodněgšj spisowatel ruský, gest rodem Polák, z wážené literwské rodiny pocházege. Otec i příbuznj geho bogowali pod Košciusskem, čím gměnj a rodinnj záležitosti gegich takowau zřázu wzaly, že se matka geho roku 1798 do Petrowa uteci musela, kdež 9 let starý Zaddeáš do wychowárny kadetůw byl přigat. Brzo na to usmrtily nemoce a trápenj otce geho. W Petrowě stal se hosiik auplným Rusem, mateřčinu swau docela zapomenuw. Darowé geho ducha obrátili brzo pozornost učitelů naň, lásky, přízně i pomoci gegich mu ziffagjce. Roku 1805 wystaupil z ústawu téhož, a weliký kníže Konstantin přigal geg do swého pluku ulánského, w němž polnj tahy nápotomnjch let podnikna, u Friedlandu řád swaté Anny třetj třídy sobě dobyl, kteréhož dosáhnutí tehda tak lehko nebylo. Po uzavřenj pokoge tilsitského nawrátil se Bulgarin do Petrowa, málo wšak zde pobyw, táhl do boge proti Šwedům, po gehožto skončenj z ruské služby se poděkowaw, do Warssawy se odebral, kdež dosawáde někteřj příbuznj geho bydleli; obtad šel do Francouz, kde službu přigaw, roku 1810 wogšto we Španieljch dostihl. Co se mu tam přihodilo, a co

tam zpozoroval, obsahujj geho roku 1823 oddělené, pozdě-
 gi mezi wesskerými spisy wyslé: „Upamatowánj ze
 Španiel.“ Léta 1813 a 1814, sa u welikého wogsta,
 byl na konec onoho druhého od Prussáků chycen, po mnohých
 ale protiwenštwjch wyměněn. Napoleonůw pád ukončil též
 Bulgarinůw běh wogenský. Ddebral se do Warssawy, kde w
 polské řeči, gjž se byl we wogssu we Španieljch opět naučil,
 mnohé básně sepsal. Sa do Petrowa w záležitostech přibuznjků
 poslán, obnovil zde staré známosti, čímž se stalo, že se tam
 opět usadil, spisowatelským pracem docela se oddal. Roku
 1823 počal „sewernj archiv“, co časopis wydáwati, gemuž
 brzo „sewernj wčela“ a několik giných časopisů následowalo.
 Greč, mezi ginými též „historickým přehledem ruské litera-
 tury“ známý, podporowal geg při tom. Téhož roku wysšel též
 prwnj dramatický almanach w ruské řeči od Bulgarina,
 nepokračowal ale w tomto podniknutj. Menšji spisy geho, gež
 byl dějwe po různu wydal, wysšly sebrané we zbjtce spisů
 geho, gegjžto prwnj swazeč roku 1827 na swětlo wysšel.
 Pozdběgšji spisowé geho sa u wětšjho obsahu. Prwnj ge wesse-
 známý Iwan Wassiğhin, čili ruský Gil Blas, gegž roku
 1829 dokonal. Načež wysšla „historia Iwanowiče Wassiğ-
 hina,“ kteráž Bulgarinowo neynowěgšji djlo gest. Mezi
 oběma wysšel „falešnj Demetrius“ (Lže - Dmitriew) histori-
 cký román. (Petrow 1830).

Boleslaw Klatowský.

N á p i s y.

Hrobnj nápis každému.

„**W** tom kdo že hrobě ležj?“ Polowička elo-
wěka! „Gak že?“

Ai, polowička ta tam, an duše mu zmizela.

Přecitliwá.

„Celé srdce sem mu w lásky oběť dala.“

Wyznává se přecitliwá Mala.

Dala-li ge wždycky, když to powěděla,

Tedy kopu exemplárů měla!

Štastná matka.

„Tak se pak přec se mnau zaradug, mužjuku!“

„Nu, a což ge s náma?“

„Nany nenazjwá mě wje paňmaminku,

Řjká už: Frau Mára.“

Hrob.

Cožli před hrobem i žebrák strach mjwá? —

Po zemi chodj nah, a zde se přec prikrywá!

Chytrá Běla.

Dáti hubičky giným nechtjc, zadané přece přigme;

Wjť Běla wýborně: přigmeli, gakby dala.

Boleslaw Klatowsky.

R e t o r y.

ú w o b.

Ukazy weškeré w přírodě pozorným okem zkaušice, brzo sbledáme, že životnj chod každého gednotlivého ústrogj, ku p. we kterémkoli živočichu, we kterékoli bylině nic giného není, než tataž přírodnj činnost, kteráž u weliké rozlehlosti a w postupu času aučinkuje, ačkoli w giné podobě čili formě; pročez guž staří mudrcové a lékaři těla organická malými světy (microcosmi) naproti welkému světu (macrocosmos) nazjwají, neboť ta samá fysická pravidla, dlé kterých ku p. pákau kámen pozdwiugeme, nalezáme při pohybowání našich audů pomocj swalů; ta samá pravidla, kteráž při bauřce a hromobitj pozorujeme, nalezáme w onom nepřjgemném sferwelenj audů těla nasseho, když po nastuzenj hostečnými (reumatickými) bolestmi trápeni býwáme, an negináť než co mlunné giskry tělo nasse probleškugau.

Wědauce, že přjčinu kterékoli činnosti zowente mocj, brzo nahljdneme, že tyto moci, k. p. tíže, přitažlivosť a t. d. sau tworami nasseho rozumování, a w přírodě pro sebe a odtrženě od druhých moci nalezti se nemohau, nobřž gen we spojenj w něgakém těle widitelném, které na čas a prostoru wá-

záno gest, ku p. w těle živoča, které swau hmotau gisté mjsto vyplňuje a žige w postupu času. Sau wssak w nekonečném wesmjeru moci dwoge, totiž zwolné, gežto swobodně wolegi, co za dobré uznagi, a bezezwolné, kteréžto k činěnj gakémukoli teprw ginau moci určeny býti musěgi, gačo sau moc tize, přitažliwosti, pružnosti, neproniknutelnosti a t. d. A tudy patrně, že w oboru moci neswobodných, podřízených nemůže určitý chod a plod we skutečnost uweđen býti moci gedinau, nobrž dvěma mocma, wespolek se určugjcjma a obmezugjcjma, totiž mocma protičinným a, kterážto protivnost moci slowe učěným zubełnostněnj (polarisatio), a gest základem wssěho gednotliwého konánj a vznikánj w úkazech přjrodnjch.

Dusse nasse určiti může mozek a čiwy*) k činnosti, k. p. ku přemýšlowánj, ku dražděnj toho neb onoho swalu, a dusse opět zprawena bývá swým organem: mozken, a podřízenými čiwami; než ona může zde gednati, gač za dobré uzná, a nepodobá se tedy k. p. kyselíně solnowodičnaté, ku které kdýž sobje přigde, hned podati musj nassi kuchyňskau súl. Dusse bývá citem zprawena o děgech zewněgšjch, může ale gednati swobodně.

*) Čiwy (nerwy) z mozku a míchy (Rückenmark) wcházegje, sau strogowé čitu, což zwjře od rostlin lissj. Čiwy sau włákna běličká, mozkové powahy, blankami třemi obalená, gđau ke wssem djlům čitliwým těla, magjce na začátku i konci čitliwý okrěsleť.

Ku ztvrzení toho, co zde rozum vypátral, třeba toliko zběžně prohlédnouti dílnu přírody veliké. Vezměme dralní (magnetickou) gehlu; proč ta gedním koncem proti severu, druhým proti jihu se otáčí, a přerušili se tento směr, proč, byvši puštěna, předestlého zase nabývá? To genom odtud pochází, že protivní uhlavé země a dralné gehly se přitahugau, a podobní se odstrkugau. Kdo nezná vlastnost mlunné hůlky, která na koncích povrchu, genž uhly se nazývají, se gevíe, hmoty ginomlunné přitahuge, a giné odstrkuge? Kdo nezná ono lučebnické pravidlo, že gen zásada (basis) s kyselinau se spoguge w plod třetí, nikoli wšak kyselina s kyselinau? Co wšak o každém gednotlivém chodu přírodním platí, totéž musí o gednotlivém chodu životním platiti, gelikož každé ústrogí, k. p. živočích, bylina, co díl a aud přírody, není s to, aby se wšeobecných přírodních zákonů zprostito. Život tedy gednotlivý neděge se toliko gednau mocí, gať se posud domníwali učení, ale wespólným aučinkováním dwa u sobě protivných mocí, pročez také, gaťožto základové života nasseho, mocmi životními slowau. A skutečně pozorugeme w každé gednotlivé činnosti, která životem powstala, gaťeš wespólné aučinkování sobě protivných mocí. Powažme k. p. pohybování nasseho těla, která se pohybováním (Körperbewegung*)

*) Pamučinná třasina (tela cellulosa) gest nejwíce w těle rozšířena, a přispívá zvláště k utvoření wšech tělesných tvoření; za života gest to pletenina autlá, natažitelná,

swalů**) a číw děge. We skljpkowatině panuge moc sewřiwá, čili sewřiwost, kteraby tělo nasse w neproniknutau hmotu sewřela, řdyby nepřetrženě aučinkowati mohla; powstane wssak proti ni druhá moc, žiwotnj totiž teplo, které ze wnitřka na weneč aučinkuge, a opět rozewjrá, pročez moci rozewřiwau, čili rozewřiwosti sluge. Šaurek, ústrog wětššim bjlem ze skljpkowatiny složený, zimau se scwrkne, teplem ale rozššij. Při pohybowánj swalů střídá se wespolek gich sewjránj a rozewjránj; hčeli čłowěk ruku k sobě přilnauti, musegj se swalowé přitahugicj sewřiti, swalowé wssak, kteréj proti nim aučinkugj, rozewřiti. Pohybowánj číw (nerwů) předčj giné swau hbitostj, neboť gest paprškugicj, a tudy neproztažliwěgššj, tak že ani nepozorugeme žádného proběhnutj času mezi čitjm a citem, mezi wůlj a sewřenjm swalu; řdy gen hči, guž aučinkugau swalowé.

Totěž shledáme o žiwotě rostiwém. Wesskeré austrogné tworenj w tělesu žiwočíššném počjná zažiwánjm (rozlaučenjm pokrmů), by z rozlaučeného obnowenau stažliwostj w tělu bjlkowinu, włáknowinu a t. d., a z těch opět částky pewné, twrdé

běloššedá, a buřto do tworeni wcházj, anebo ge obaluge, a těla mezery vyplňuge; a že w té pletenině gakaufšš bjrkwatost, přjhrabky, skljpkj pozorugeme, nazwána gest skljpkowatina (parenchyma).

**) Swalowé (musculi) slaužegj k pohybowánj audů, kteréž we swém spógenj a řostj přístřeni maso nebo libowina slugj, a bywššj číwau nebo giným dráždidlem puženi, se scwrkugau, a tudy řost, řu které připewněni saw, za sebau táhnau.

způsobilo. Zároveň s touto sevřivostí kráčej protivná moc, která částky pevné plaví, tekutinu v páru a v plyn proměňuje, a tudy i rozsevřivost panuje. Život rostlinný jest galási sgednocenost života čitivého (čiv), a drážditelného (swalů), a stegi na nižším stupni, než život živočišný. Pravé však moci čili saučinitelé života živočišného jest moc neboli činitel kladný (+), rozsevřivý, kde vládnou čivy, čivstvo (systema nervosum), a jeho protivník, činitel záporný (—), sevřivý, kde vládnou swaly, swalstvo (systema musculare).

* * *

Tento malý úvod předešlawse, lehcegi můžeme přiročiti k wyšetření napřed dotčeného předmětu, totiž letor. Zvláštní ráz čili charakter, gegž životní chod w gednotlivém člověku od počátku svého na sebe vezme a blé pravidel též po celé životní zachová, letorau nazjwáme. W obecném mluwení říkáme obyčegně nátura, k. p. tento člověk ge prudké náture, ge lenivé náture, na místě: jest prudké letory, lenivé letory. Známo guž z počtárství, že dwa saučinitelé k. p. Č a S, z nichž jeden každý zmenšsen neb zmnožen býti může, gen čtverau proměnu miji mohau;

Č S

mohau se totiž buš oba zmnožiti: + +
 anebo oba zmenšiti : — —
 anebo první zmnožiti, druhý zmenšiti: + —
 anebo první zmenšiti a druhý zmnožiti: — +

Zde máme čtyry proměny; a wyrozumjwáme-li pod Č čiwstwo, a pod S swalstwo, takéť genom čtyry letory obdržíme, a sice:

Letoru prudkau: $\begin{matrix} \text{Č} : \text{S} \\ + : + \end{matrix}$, kde obě moci neboli saučinitelé, gať čiwstwo tak i swalstwo zmnoženy sauč. (Temperamentum cholericum, irritabile.) Takowý čłowěk gest weliké čerstwosti a sily. Shledáme na něm 1) stran čiwstwa: bystrau dogjmatowost draždibel, žiwau čitliwost, ostrowtip w posauzenj, náchylnost k náruživostem; 2) stran swalstwa: silnau aučiniwost, hbité a mocné hýbání swalů; 3) stran žiwota rostiwého: mocněgšj ústrognau rostiwost, dokonalagšj a čerstwěgšj twoření krwe, mnoho žluči, žlutočermewau barwu pleti čili kůže, tmawý kadečawý wlas a t. d. Následowně letora tato činj čłowěka náchylného ke prudkým nemocem, k nemocem auprkým a zapálčiwým, ku třesčěnj, k činnému blabolenj, k wyhazowánj krwe a t. d. — Takowý čłowěk nazjwá se také obyčegně prchliwec.

Letoru leniwau: $\begin{matrix} \text{Č} : \text{S} \\ _ : _ \end{matrix}$, kde obě moci neboli saučinitelé, gať čiwstwo tak i swalstwo zmenšeny sauč. (Temperamentum flegmaticum). Tato letora gest letoře prudké docela naproti, prozrazugje umensšený staw žiwotnj moci we weškerých úkazech, neboť nacházjme 1) z ohledu čiwstwa nepatrnau čitelnost, tupost smyslů, dušewnj lhostegnost; 2) z ohledu swalstwa: nepatrnau dražditelnost, slabau zpěťčinnost, pohybawánj swalů leniwé, umensšenau teplotu w

w celém těle, a 3) z ohledu života rostivého zdlauhavé a nedokonalé vytvoření ústrojných částek, nabubřené tělo, mnoho nedotvořené biskoviny w krvi, obih slizu surového, bledau pleť a t. d. Tato znamenj dáwajj nám také na ruku, že zewnitřnjm sřkodliwým mocjm takowj člověk méně odporowati může, pročej i přemnohými nemocemi rázu slabého nawstřiwován býwá. Nazjwá se také obyčegně ochablec, leniwec.

L e t o r u t ě k a w a u: $\check{C} : S$
 $+$: $-$, kde moc čiwstwa zmnožena a moc swalstwa zmenšena gest. (Temperamentum sanguineum). Zde panuge čiwstwo, moc rozewřiwá, swalstwo ale, moc sewřiwá, gest obmezená. Člowěk takowé letory zegme se welmi hbitě, že wssak mu wnitřnj síla a stálost scházj, opět brzo hasne. Pozorugeme 1) z ohledu čiwstwa weliký stupeň wnjmawosti, welikau čitliwost, hbité pohybowánj, poswrchné přemýšřlowánj, panowánj obraznosti nad rozumem; 2) z ohledu swalstwa čerstwost bez žádaucj síly, newčasné umdlenj, nestálost w předsewzetj; 3) z ohledu života rostivého pozorowati gest, připodobňowánj krmných látek hbitěgšj, wssak u nižšj dokonalosti, mnoho krwe bez wláknowiny, čjplost a autlost wýrobin wúbec. Letora tato činj náchylna ku aupřkým, zimničnjm, člwnjm nemocem rázu welmi nestálého. Také se nazjwá obyčegně nestálec, těkawec.

L e t o r u s t á l a u: $\check{C} : S$
 $-$: $+$, kde moc čiwstwa zmenšena, a moc swalstwa zmnožena gest, (Temperamentum melancholicum), za protivnau letoru těkawé pokládáme; zde panuge činnost swjrawá nad rozewřiwau, oznamugje se

umírněným životem, nicméně stálým a silným. Tu jest viděti 1) ze strany čívořtwa wnjmawost umenřenau, přemýřřlowánj pořogné, hlaubawé, řtálý ráž ducha; 2) ze strany řwalřtwa ždlauha wznikagjci, nicméně řilné a trwanliwé řwalohýbánj; 3) ž ohledu žiwota rořřiwého pozorugeme ždlauhawěgřřj plodů wřwinowánj, owřřem pewných a gádrných, ž čehož i řilněgřřj odpor wzniká proti řřkoblíwořřem žewnitřnjm, řteré, gakkoli úřřilně nemoc uweđřře, řjm wětřřj řtupěň prudkosti a řtálořři půřřoběgřj. Gmenuge ře žádumčiwec, obyčegně unylec, řtálec.

* * *

Předkové nařři, žwlařřřtě Galen uweđřři takě čtyřř letory, ale odwodili ge dlé řwého domněnj od gedné že čtyř hlawňjch tekutin, a tudy pořřřla pogmenowánj nynj tak obyčegná, Cholericus (žlučec), řterý přemnoho žluče w řřwíchowá; flegmaticus (mořřtec), gehožto řřew mnoho wodnatých částic uzařřwřřala; Sanguinicus (řřwec), řdež řčerwenina řřewowá ořřřatnjm předčila částkám, a řřonečně Melancholicus (řřudenec), gehožto řřew množřřtwjw řčerné žluče nabána byla; požděgřřj wřřřak léřřarřřá bádánj neřřhodnořř řtěchto domněněk dořřázala.—

Tyto uweđřřené letory nemagj tak aužřě meze, něbrž gřřřřau řřřřřku a w řě wjce řřupňů, aniž řřeba, by gedna w druhau přechážřřla. Řěmito letorami řřinowé nařři duřře owřřřem rozličné takorřřka barwitořři, ale gen barwitořři dořřřawagj, a tudy owřřřem na rozličné řestě, přřecě wřřřak ř blaženému cřři řřlowěčenřřtwu nářřřežegjcmu řřlowěřřa wědau; d u řř e žde wěde wládu, řa gen žářřřuhy řři řřhromažřřduge, gichž pořřemřřřá řřra řřchopná býti nemůžřře, aniž řředy řřělo rozřřauditi můžřře to, proti řčemu duch přřewrácený ře řřporuge.

Poznamenání

P. P. pl. tit. Odbýratelů Čechoslava.

W P r a z e.

Pan Adam Jan, studující.

— Bayer Josef, studující.

— Borrosch, kněžípek w Praze.

— Brauner Frantisek, absol. jurista.

Bel. pan Breischl, farář w Desslawě.

Pan Brož, auředník w Přibrami.

— Čerminka Wáclaw, absol. jurista.

— Chmelenský Jos. Krasoslav, Dr. práv.

— Chudoba Bogtěch, auředník při stát. aučtárně w Praze.

— Engsspenger, obchodník w dřívj w Praze.

— Falaut Josef, magitel domu w Praze.

— Föbisch, absol. jurista w Praze.

— Fischer, kněz církevní.

Pan Formánkova, mlynářka a měšťanka w Praze.

Pan Gedlička Basíl, kněz řádu sw. Benedikta w Břewnowě.

Důstojný pan Geřábeč Celestin, kněz řádu sw. Benedikta w Břewnowě, doktor filosof. a humanitětnj profesor.

Pan Geřábeč Josef.

— Gottfried Josef, rada při stát. aučtárně w Praze.

— Habrawa Karel, kaplan w Racowě.

— Hamrník Josef, posluchač lékařstwj.

— Hanka Wáclaw, bibliotekář česk. národního museun.

— Hawelka Matěj, posluchač práv w Praze.

Pan Hawránek, kněz řádu křižovníckého.

- Hawrda, ingrossista u stát. aučtárny w Praze.
- Heřman Frantisek, kaplan u sw. Ducha w Praze.
- Hněvkovský, kněz cirkwnj.
- Rytjř z Hochu, studugjci w Praze.
- Hořenj, kaplan w Turnowě.

Welebný pan Hrbeek Ignác, wyslaužilý wikár, děkan w Poljně.

Pan Jungmann Josef, prof. na akadem. gymnasj. w Praze.

- Kamjnek Jan, učitel we Chřjně.
- Kerber Jan, studugjci w Praze.

Welebný pan Klein Frantisek, farár w Kuboči.

Pan Knobloch Antonjn, kněz řádu malteského.

- Kopp Štěpán, posluchač bohossowj.

Welebný pan Kramerius Bogtěch, farár we Hrušticjch.

Pan Kronberger a Weber, kněhkupci w Praze.

- Kudrna Josef, studugjci.
- Kurka Kaver, kněz cirkwnj na Kladně.
- Laudil Josef, posluchač práw w Praze.
- Leman Frantisek.
- Lellanowský Wáclaw, posl. lékařstwji w Praze.
- Macháček Bogtěch, kaplan w Benessowě.
- Maloch Ignác, měšťan pražský.
- Medau K. W., kněhtlačitel a kněhkupec w Litoměřicjch.
- Mitotner, kupec we Wysoké.
- Moser Wáclaw, studugjci.
- Mrňák Josef, maljř w Praze.
- Náhlowský Jan, školnj pomocnjk.

Welebný pan Netrda Nilian, kněz řádu sw. Benedikta na
Słowanech w Praze.

Pan Neumann, kancelista při c. k. kragškém aučadě w Slaném.

- Nowák Jan, studugjci.
- Nowák Wincenc.
- Ondrák Prokop, posluchač bohossowj w Praze.
- Palacký Frantisek, redaktor časopisu českého museum.
- Pátek, studugjci.

Pan Pawlowic, kaplan w Petrowicích.

— Pevškar Jan, aud kněhtlačitelský.

— Petrowec Josef, posluchač práw w Praze.

— Plaček F., posluchač práw w Praze.

— Procházka, měšťan pražský.

— Procházka Leopold, aučet webaucj w Mezimostech.

— Přibil.

— Quadrát Josef, posluchač lékařstwj w Praze.

Wysoce urozený pan Adam Junossa Rošcišzewski z Rošcišzewa
a na Žurowicách dlugich w Haliči.

Pan Rosulek Antonjn.

— Sámíš Josef, posluchač bohospowj w Praze.

— Schránil Josef, měšťan z Brany.

— Skwor Wáclaw, studujcý.

— Spora Frantisek, aktuar u kriminálu w Plzni.

— Spott Karel.

— Staňka Josef.

— Storch Boleslaw, praktikant u stát. aučtárny w Praze.

— Stropnický, studujcý.

— Swoboda Josef, studujcý.

— Swoboda Wáclaw, studujcý.

— Šembera Alois, absol. jurista.

— Šimunek Josef, učitel w Pasekách.

— Štulc, studujcý w Praze.

— Thomann, kaplan w Zásnukách.

— Leopold hrabě z Thunu a Hohenssteina.

— Wagenknecht, kaplan w Berauně.

— Waněk Norbert, auřednj u biblioteky uniwersitétnj a
translator český.

— Weselý Frantisek, studujcý.

— Widra, nadeštrážnj u dělostřelců.

— Wiesner Anton, posluchač bohospowj.

— Winářický Karel, ceremonár u Jeho Dswjcenosti knjžete
Arcibiskupa pražského.

— Wocet Hynek, kněz cirkewnj.

— Zapp Karel, studujcý.

W Hradci Králové.

Welebný pan Bachmann Alois, wíkariatnj sekretár a farár w
Přepichách.

Pan Bader Jakub, kněhkupec w Mikulowě.

— Braun J. Chr., kněhkupec w Klatowech.

— Březina Martin, hudebnjĕ w Třebowě.

— Bürgl Frantisseĕ, posluchač filosofie w Litomyšli.

— Čeněĕ Jan, kněz cirkewnj w Hradci Králové.

Welebný pan Černý Frantisseĕ, farár w Jawornici.

Pan Čížek Frantisseĕ, kooperator w Štěpanicjch.

— Charwát, kontrolor w Zámřřkách (Ubersbachu).

— Chmela Josef, c. ĕ. profesor gymn. w Hradci Králové.

— Dubenečĕ Frantisseĕ, ĕanc. w železných hutěch u Richnowa.

— Duřil Jan, ĕaplan w Richnowě.

— Dwořáček, posluchač práw we Wjdni.

— Erben Karel, posluchač filosofie.

Dwojĕtjehodný pan Samuel z Tardy, duchownj w Rassině.

Pan Feitel Matěg, zĕausšený radnj w Litomyšli.

— Fiala Wáclaw, kupec w Hoře Kutné.

— Förster Josef, řřkolnj učitel we Wosenicjch.

— Gařl Frantisseĕ, kněhkupec w Brně.

— Gindra Jakub, posluchač bohospowj w Hradci Králové.

— Gröger Frantisseĕ, mlynář březhradřřĕĕ.

— Háĕ Antonjn, posl. bohosp.

— Haller Frantisseĕ, kněhkupec w Brně.

— Hamerřĕĕ, posl. filosof. w Litomyšli.

— Hanĕe Karel, ĕnihář w Litomyšli.

Wysoce Uroz. pan Frantisseĕ hrabě z Harrachu, ĕjř. ĕrál. ĕo-
mornjĕ, Pán na Štěžerách, Sádawě, Gilemnici a t. d.

Pan Haura Wáclaw, důchodnj w Solnici.

— Hauser Josef, w Jaroměři.

— Hlawatĕ Josef, panřřĕĕĕ pládeĕ w Nowých Hradech.

— Hawel, obĕhodnjĕ w sukně w Richnowě.

— Heyl Jan, ĕnihář w Litomyšli.

Pan Hlabký Frantisek, měšťan w Nowém Bydžowě.

— Polemann Karel, školnj učitel w Lipnici.

— Tiraut Jos. Jan, měšťan, kupec, školnj dohlížitel, a otec chudých w Chrudjmi.

— Kallmünzer Eberhard, posluchač bohospowj w Hr. Králowé.

— Kampelk Wáclaw, posl. bohosp. w Brně.

— Kastránek Frantisek, kněhtlačitel a kněhkupec w Bičjně.

— Kaun Josef Polemjr, staršj kaplan w Lomnici.

— Komrs, důchodnj pjsač w Dpočně.

— Král Josef Mirowit, kněz cirkewnj w Branné.

— Krátký Wáclaw, kaplan we Swinčanech.

Welebný pan Krolmus Wáclaw, farář we Zwikowicjch.

Pan Laušmann Frantisek, kancelárský we Štěžerách.

— Ludwjk Jos. Mysl., zámecký kaplan w Ráchodě.

— Malat J., ewangelický kazatel w Černilowě.

— Malý Josef, posluchač filosofie.

— Melchior, aktuar u králowéhradeckého hrbelnjho práwa.

— Melichar, kancelárský w Bělohradě.

— Melichar Frantisek, posluchač filosofie w Litomyšli.

— Michálek Frantisek, lékař w Bystřé.

— Milima Josef, w Litomyšli.

— Neběle Petr, posl. bohosp. w Hradci Králowé.

— Nowák Wáclaw, kooperator w Mladočowě.

Důstogný pan Pelikán Frantisek, konsist. rada a sekretář.

— — Pessina Wáclaw Čechorod, mnoha učených společ-
nostj člen, austropečského okrštku děkanský wládce, farář w
Blučjně na Morawě.

Pan Petra Josef, posluchač filosofie.

— Pohořelý Josef, posl. bohosp. w Hradci Králowé.

— Reiner Leopold, kněhkupec w Plzni.

Panj Retigowa Dobromila, w Richnowě.

Pan Roja, kupec w Třebechowicjch.

— Semonský Frantisek, kaplan w Dassicjch.

— Slawjk Antonjn, kněz cirkewnj w Litomyšli.

— Středa Antonjn, obchodnj w plátně w Ráchodském Rokelci.

Pan Šaurek Antonjn, mjsťnj duchownj w Němčowši.

— Šeda Josef, posluchač práw w Brně.

— Šrutka Mauric, kooperator w Dpočně, kněz řádu kapuc.

Welebný pan Štětina Antonjn, farář w Metličanech.

Pan Šubert Josef, pjsař kontribuční w Hr. Králowé.

— Šubert Wáclaw, w Budjně.

— Šwaiger Ondřeg, kněhkupec w Presspurku.

— Trašler Adolf, kněhkupec w Opawě.

— Trašler J. G., kněhkupec w Brně.

— Traspe, posl. bohoslowj w Hradci Králowé.

— Trnka Jan, kněz cirkewnj.

— Ulwer Antonjn, učitel w Sobšicjch.

— Weber, posluchač filof. w Litomyššli.

— Welcel Antonjn, posl. filof. w Litomyššli.

— Weselý, kupec w Richnowě.

Důstogný pan Windyš Josef H., wikariatnj sekretář, biskupský notář, národ. museum sbjragjci člen, a farář w Mechánicjch.

Pan Zahradnjš Wáclaw, kaplan w Králowém Dwoře.

— Zbarsa Martin, kněhkupec w Buděgomicjch.

— Zednjčel Josef, sirotčenský kancelista we Smiřicjch.

* * *

Proto že se gména wššechněch p. p. odbjratelů Čecho-
slawa nezaznamenávala, žádá se tedy každý, který zde posud
zaznamenán není, aby své gméno do těchto swazků, genžto
s Čechoslawem stegný magjce obsah, dle poslaupnosti knjžat
a králů českých po sobě následowati budau, bez posstownjch
autrat zašlati si neobtěžowal.

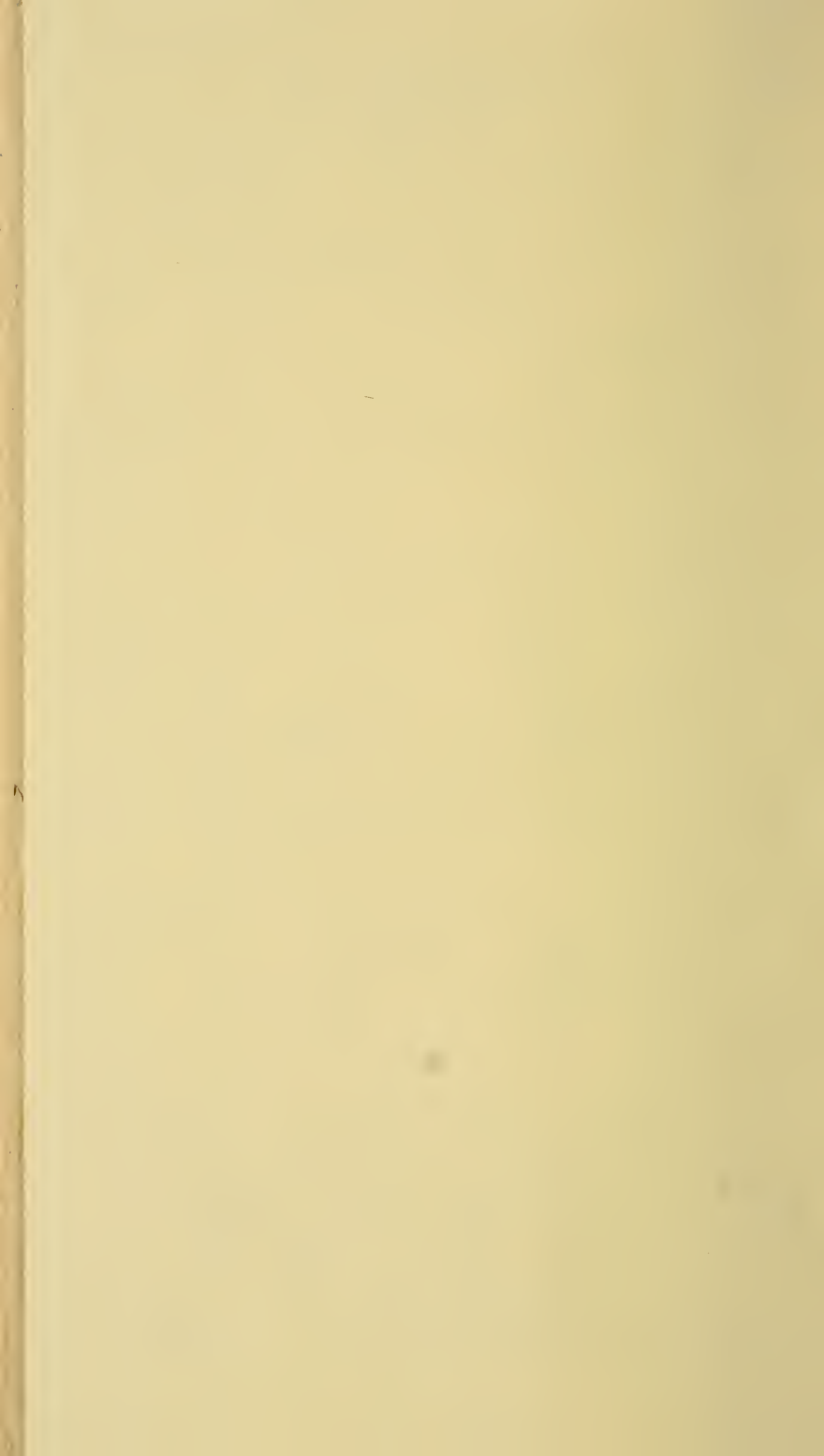

W Praze a Hradci Králové.

Pjsemem

JANA HOST. POSPISILA.

Decidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: Feb. 2007

Preservation Technologies

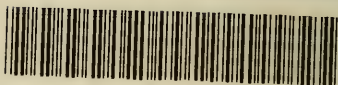
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

WERE
BOOKBINDING
Grantville, Pa.
Jan - Feb 1987
Where Quality Counts

LIBRARY OF CONGRESS

00023808687

